

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2015-04-20
Stockholm

Mål nr
M 5627-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-05-28 i mål nr M 2348-13, se bilaga

KLAGANDE

1. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

2. H A

3. Å B

4. J B

5. A K

6. H K

7. E S

8. J S

9. M W

10. N W

Dok.Id 1197808

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MOTPART

Expressgrus i Halmstad AB, 556874-5599
c/o Elia Express i Halmstad AB
Ryttarevägen 6
302 62 Halmstad

Ombud: Advokaten A L

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till täktverksamhet på fastigheten F i Halmstads kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen miljöprövningsdelegationens, Länsstyrelsens i Hallands län, beslut den 5 juni 2013 (dnr 551-1734-12) att avslå Expressgrus i Halmstad AB:s ansökan om tillstånd att bedriva täktverksamhet enligt ansökan.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Hallands län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa miljöprövningsdelegationens beslut.

H A, Å B, J B, E S, J S, A K, H K, M W och N W har, som det får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå bolagets ansökan.

Expressgrus i Halmstad AB (bolaget) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har vidhållit tidigare bedömningar vad gäller den planerade täktverksamhetens påverkan ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt samt tillagt i huvudsak följande. Vad gäller det faktiska uttag av ballastmaterial som sker i kommunen har länsstyrelsen och bolaget en i stort sett samstämmig bild. Enligt statistik från Sveriges Geologiska Undersökning har det faktiska uttaget aldrig överstigit 12 ton per invånare och år under det senaste decenniet, vilket motsvarar ett sammanlagt årligt högsta uttag om drygt 1,1 miljoner ton. En behovsutredning måste emellertid utgå från den mängd material som enligt meddelade tillstånd får brytas, inte den mängd som faktiskt bryts eftersom denna varierar mellan olika år.

Täktverksamheterna i Tiarp och Spånstad är på väg att få nya tillstånd. Det innebär att den tillståndsgivna produktionen i området sannolikt kommer att uppgå till 2 395 000 ton per år, vilket motsvarar ca 25 ton per invånare och år i Halmstads kommun. Detta utan den ansökta täktverksamheten i Fastarp. Bolaget har uppskattat det framtida årliga materialbehovet till 15 ton per invånare, vilket skulle innebära ett behov om 1 432 000 ton per år. Även om några nya tillstånd inte skulle lämnas för täkterna i Tiarp och Spånstad, så motsvarar den sammanlagda tillståndsgivna brytningsmängden,

1 945 000 ton per år, drygt 20 ton per invånare. Behovet av ballastmaterial är således redan väl tillgodosett och det saknas därför skäl att anlägga en helt ny bergtäkt med den negativa påverkan denna skulle medföra för närboende, naturmiljön och landskapsbilden.

Varje enskild verksamhetsutövare har ett kommersiellt intresse av att bryta materialet eftersom det finns en efterfrågan på detta, men ett enskilt bolags kommersiella intresse kan inte vara avgörande för behovsbedömningen enligt miljöbalkens regler. Vad som krävs är ett objektivt ställningstagande till vilket behov samhället har av materialet.

H A, E S, J S, M W och N W har anfört i huvudsak följande. En täkt i Fastarp betyder att den sista orörda delen av Nyårsåsen försvinner. Möjligheterna till friluftsliv kommer att inskränkas och bli i stort sett obefintliga i området. Tillgången på ballastmaterial i Halland är god och avstånden till befintliga täkter är korta. Täkten kommer att ligga med full insyn från det angränsande samhället Holm på ca två kilometers avstånd. Hur ljud fortplantar sig vid täkten är inte utrett. Inte heller har en alternativ lokalisering av täkten utretts tillfredsställande.

Å B, J B, A K och H K har anfört i huvudsak följande. De ifrågasätter att tillstånd ges till en verksamhet som innebär så stor miljöpåverkan när behovet inte finns. De är redan utsatta för omgivningspåverkan från flyg, motorväg, tåg, skjutfält, lantgårdsindustri och ett nytt industriområde. Vid bedömningen bör all denna omgivningspåverkan slås samman. Det finns bättre platser för täktverksamhet längre bort från bebyggelse. Tillgången till friluftsområdet Nyårsåsen är redan begränsad på grund av skjutfältet och Tiarpstäkten. Påverkan på enskilda brunnar och bäckar borde kontrolleras och utredas mer.

Bolaget har utvecklat sin talan på i allt väsentligt samma sätt som i mark- och miljödomstolen och anfört i huvudsak följande. Täktverksamhet ska prövas mot bakgrund av samma materiella regler som andra miljöfarliga verksamheter, dvs. de allmänna hänsynsreglerna samt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap.

miljöbalken. En grundläggande princip vid prövning enligt miljöbalken är att denna ska vara konkurrensneutral och någon behovsprövning eller företagsekonomisk bedömning av den sökta verksamheten ska normalt inte ske. Det ska därmed inte göras någon bedömning av om det föreligger ett behov av verksamheten.

Verksamhetsutövarens egen bedömning av behovet av verksamheten ska, på samma sätt som för övriga miljöfarliga verksamheter, godtas om den inte förefaller uppenbarligen felaktig. Det ligger inte inom ramen för prövningen enligt miljöbalkens bestämmelser att avgöra lämpligt antal verksamma aktörer inom en viss bransch eller ett visst område. En sådan prövning skulle uppenbart medföra oönskade snedvridningar i konkurrenshänseende.

Länsstyrelsen anser sig inom ramen för sin prövning enligt miljöbalken ha rätt att styra utbudet på marknaden och därmed konkurrensen och förefaller inte se några överhängande principiella problem med detta synsätt. När det gäller uppgifter om specifika mängder är det uppenbart att den typ av beräkningar och bedömningar som måste göras är förenade med så många osäkerheter att uppgifterna med nödvändighet blir mycket ungefärliga. Uppgifterna kan också förändras med kort varsel, exempelvis om en aktör lägger ner sin verksamhet eller ett större infrastrukturprojekt kommer till stånd.

Länsstyrelsen förordar att uttag av bergmaterial ska ske ur befintliga täkter. Om detta synsätt fick generellt genomslag skulle det emellertid innebära en betydande snedvridning av konkurrensen till förmån för befintliga aktörer. Miljöbalkens bestämmelser syftar inte till att begränsa konkurrensen utan till att reglera miljöstörningar samt hushålla med ändliga naturresurser.

Bolaget vidhåller att den aktuella verksamheten är förenlig med miljöbalkens tillåtlighetsbestämmelser. Verksamheten är väl lokaliserad på ett godtagbart avstånd från omgivningen och kommer inte att medföra störningar av någon betydelse för närboende. Det bergmaterial som ska brytas är inte en sådan begränsad resurs som föranleder särskilda överväganden och inom området förekommer inga särskilt skyddsvärda arter eller naturmiljöer. Bolaget har visat att man kommer att få avsättning för sitt material. Det finns således inte skäl att avslå bolagets ansökan med

hänvisning till hushållningsbestämmelserna och inte heller kan den valda lokaliseringen anses som olämplig.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Utredningen i Mark- och miljööverdomstolen är densamma som i mark- och miljödomstolen. Dessutom har länsstyrelsen åberopat Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 11 juli 2014 i mål nr M 3242-14 och en sammanställning över täktverksamheter i det aktuella området. Bolaget har åberopat kartor.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det planerade täktområdet i Fastarp utgörs av ett skogsområde på Nyårsåsen cirka nio kilometer norr om Halmstads tätort. Området ligger utanför detaljplan och det berörs inte av några riksintressen. Det är beläget cirka två kilometer från en befintlig täkt i Biskopstorp. Inom en radie av två mil finns därutöver ytterligare minst fem pågående täktverksamheter. Flertalet av täkterna har långa återstående tillståndstider och omfattande årlig produktion.

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken). Vid nyetablering av en täkt ska hänsyn tas till dels om det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken). Med tillämpning av bestämmelserna i främst 2 och 3 kap. miljöbalken kan en allsidig prövning som omfattar dessa aspekter åstadkommas.

Som bolaget framhållit har den särskilda behovsprövningen avseende täkter tagits bort ur 9 kap. miljöbalken. I förarbetena betonas dock att frågan om resurshushållning ska beaktas vid en prövning om tillstånd och att detta är särskilt viktigt vid nyetablering av en täkt. Vidare kvarstår möjligheten för länsstyrelsen att förelägga sökanden att

inkomma med en behovsutredning. En sådan behovsutredning är, enligt förarbetena, ofta nödvändig för att myndigheten vid prövningen ska kunna tillämpa hushållningsbestämmelserna i 2 och 3 kap. miljöbalken. Det framhålls också att en ansökan kan avslås med motivering att behovet kan tillgodoses med material från annan täkt och att lokaliseringen, med tillämpning av 2 kap. 6 § miljöbalken, därmed är olämplig (se prop. 2008/09:144 s. 12 f.). Behovet av täktmaterialet har således betydelse även vid lokaliseringsbedömningen. Att så är fallet har också bekräftats i ett flertal avgöranden från Mark- och miljööverdomstolen (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 september 2012 i mål nr M 497-12 och den 21 mars 2014 i mål nr M 3113-13).

När det gäller frågan om det innebär god hushållning att bryta täktmaterial ska således en prövning göras i varje enskilt fall om den skada som täkten kan befaras orsaka är större än behovet av materialet. För att tillåta nyetablering av en täkt i ett tidigare opåverkat område krävs att materialet inte på ett tillfredsställande sätt kan erhållas på en annan plats och att det aktuella området därför är lämpligt för ändamålet.

Utredningen i målet visar inte annat än att behovet av det aktuella materialet kan tillgodoses genom befintliga täkter i området. Mark- och miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att den ansökta täktverksamhetens lokalisering inte är lämplig. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför miljöprövningsdelegationens beslut fastställas och bolagets ansökan avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Ingrid Åhman, referent, och Margaretha Gistorp.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-05-28
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 2348-13

KLAGANDE

Expressgrus i Halmstad AB, 556874-5599
c/o Elia Express i Halmstad AB
Ryttarevägen 6
302 62 Halmstad

Ombud: Advokat Agnes Larfeldt Alvé
Agnes Advokatbyrå AB
Box 2035
132 02 Saltsjö-Boo

MOTPART

Länsstyrelsen Hallands län
301 86 Halmstad

REMISSMYNDIGHET

Miljö- och hälsoskyddsämnden i Halmstads kommun
Box 153
301 05 Halmstad

ENSKILDA

se sändlista

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Hallands läns beslut 2013-06-05 i ärende nr 551-1734-12, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till täktverksamhet på fastigheten F i Halmstads kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens miljöprövningsdelegations beslut av den 5 juni 2013 i tillståndsfrågorna och förklarar att det är tillåtligt att, i enlighet med vad Expressgrus AB angett i ansökningshandlingarna och i målet angett och åtagit sig, bedriva täktverksamhet under en period av högst 20 år innefattande uttag och bearbetning av högst 4 miljoner ton berg och morän, varav

Dok.Id 266397

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		-

morän cirka 30 000 ton, med ett högsta uttag per år av 400 000 ton (samt medeltal 200 000 ton), samt mottagning, mellanlagring och återvinning av högst 30 000 ton inerta schaktmassor per år.

Målet återförvisas till Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation för meddelande av tillstånd och villkor för verksamheten, inklusive fastställande av ekonomisk säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken.

BAKGRUND

Expressgrus i Halmstad AB (bolaget) ansökte om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till ny täkt av berg och morän och tillhörande verksamheter på fastigheten F i Halmstads kommun. Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Hallands län (MPD) beslutade den 5 juni 2013 att avslå tillståndsansökan.

Beslutet motiverades med att den ansökta verksamheten skulle riskera att medföra en påtaglig skada på de värden som det aktuella området besitter ur natur- och friluftssynpunkt, samtidigt som verksamheten inte fyller något behov ur materialförsörjningssynpunkt, varken på kort eller lång sikt. Det framstår också som svårt att få till stånd en dragning av tillfarts-/utfartsvägen med godtagbar omgivningspåverkan. Bolaget har därmed inte visat att verksamheten uppfyller kravet på lämplig lokalisering i 2 kap. 6 § miljöbalken (MB) eller att verksamheten är förenlig med den grundläggande hushållningsbestämmelsen i 3 kap. 1 § MB.

YRKANDEN M.M.

Expressgrus i Halmstad AB har överklagat MPD:s beslut. Bolaget har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av MPD:s beslut, bifaller bolagets yrkanden såsom de framställts vid MPD och förenar tillståndet med av bolaget föreslagna villkor. Bolaget har i andra hand yrkat att domstolen förklarar den av bolaget ansökta verksamheten tillåtlig och återförvisar ärendet till MPD för fastställande av villkor.

Bolagets ansökan vid MPD innehöll två alternativa yrkanden.

I första hand: Tillstånd till uttag och bearbetning av högst 15 miljoner ton berg och morän, varav morän cirka 200 000 ton, med ett högsta uttag per år om 400 000 ton (samt medeltal 200 000 ton). Mottagning, mellanlagring och återvinning av högst 30 000 ton inerta schaktmassor per år.

I andra hand: Tillstånd under 20 år till uttag och bearbetning högst 8 miljoner ton berg och morän, varav morän cirka 30 000 ton, med ett högsta uttag per år av 400 000 ton (samt medeltal 200 000 ton). Mottagning, mellanlagring och återvinning av högst 30 000 ton inerta schaktmassor per år.

Bolagets har vidare yrkat att en säkerhet om 1,2 miljoner kr fastställs vid bolagets förstahandsyrkande, alternativt 600 000 kr vid bolagets andrahandsyrkande, att igångsättningstiden ska bestämmas till 2 år och att upprättad MKB godkänns.

Expressgrus har till stöd för sin slutligen bestämda talan i huvudsak anfört följande.

MPD har gjort en felaktig bedömning när man ansett att verksamheten inte uppfyller lokaliseringsprincipen i 2 kap 6 § MB. Vidare har MPD inte beaktat bolagets åtaganden om skyddsåtgärder och därvid dragit felaktiga slutsatser avseende verksamhetens miljöpåverkan. Det ifrågasätts även om det finns rättsligt stöd för den prövning MPD har gjort i fråga om behovet av material i området. MPD har i vart fall gjort en felaktig bedömning i sak av konkurrenssituationen i området och behovet av bergmaterial. Det stämmer inte att bolagets beräkningar är för högt räknade och MPD har även vägt in ej relevanta omständigheter, såsom ännu inte tillståndsgivna täkter vid behovsbedömningen. Nuvarande och kommande behov av material kan inte tillgodoses genom befintliga täkter eller genom de alternativa lokaliseringar som bolaget utrett.

Inledning

Prövningen av om en miljöfarlig verksamhet kan anses tillåtlig ska ske i första hand mot bakgrund av MB:s portalparagraf 1 kap 1 § samt de allmänna hänsynsreglerna, dvs 2 kap 2-6 §§ MB. Vid en bedömning av vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som verksamhetsutövaren ska vidta tillämpas en skälighetsavvägning enligt 2 kap 7 § MB. Vid prövningen ska även hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB vägas in. Av 3 kap 1 § MB framgår bl.a. att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är bäst lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov.

Lokaliseringsbedömningen enligt 2 kap 6 § MB innebär att det för verksamheter eller åtgärder ska väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö.

Lokaliseringsbedömningen kan även påverkas av de krav som ställs enligt andra bestämmelser. Enligt förarbetena har framför allt 2 kap 3 § MB betydelse eftersom försiktighetsmått som vidtas enligt denna bestämmelse kan få till följd att platsen blir att anse som lämplig och att intrång och olägenheter minimeras, se prop. 1997/98:45 del 2 s. 20.

Frågan om betydelsen av höga naturvärden vid exploatering av ett orört område har prövats i praxis, bl.a. i MÖD 2010:38. I detta mål uttalade Miljööverdomstolen att även om det fanns höga naturvärden på platsen, som dessutom ansågs vara unika i nationellt hänseende, hade dessa emellertid inte lett till att området erhållit något formellt skydd enligt MB. Genom de försiktighetsåtgärder som föreskrivits och då verksamheten endast tog i anspråk en liten del av det aktuella området ansåg Miljööverdomstolen att intresset av att bevara områdets värden gick att förena med den ansökta verksamheten.

Närmare om verksamhetens lokalisering och omgivningsförhållanden

Den ansökta täktverksamheten är planerad till Nyårsåsen där det idag bedrivs ett aktivt skogsbruk. Skogsområdet har under de senaste tio åren även påverkats av stormar med många vindfällda träd som följd. Skogsområdet är klassificerat som huvudsakligen skogsmark enligt aktuell översiktsplan. För användningen av området finns rekommendationer med avseende på påverkan på friluftsliv och landskapsbild. Den planerade bergtäkten berör inte några riksintresseområden för naturvård, kulturmiljö eller friluftsliv. Inom täktområdet finns dock en fornlämning som bolaget har åtagit sig att hantera särskilt i enlighet med kulturminneslagens bestämmelser.

Av den naturvärdesinventering som har tagits fram som underlag för ansökan framgår att övriga naturvärden i området, och dess närhet, främst utgörs av till ytan begränsade lokala naturvärden varav ett antal finns registrerade i Skogsstyrelsens naturvärdes- och sumpskogsinventeringar. Dessa områden utgörs av ett sumpskogsobjekt om 2 ha som kommer att påverkas av den planerade verksamheten. Det finns även i nära anslutning söder om verksamhetsområdet ett

större skogsområde (ca 5 ha) som bedömts ha ett visst naturvärde. Väster om tåktens verksamhetsområde finns en mosseskog om 3 ha som erhållit naturvärdesklass 2 av Skogsstyrelsen. Inget av de aktuella områdena har dock utpekats som nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen. Den planerade transportvägen berör en igenväxande ädellövskog med inslag av sumpskog, benämnd naturvärdesobjekt 11 i naturvärdesinventeringen, och finns upptagen som ett klass III-objekt i länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Bedömningen i det aktuella fallet

MPD uttrycker sitt ställningstagande rörande verksamhetens tillåtlighet med att det skett en "samlad bedömning". I avsaknad av en tydligare redovisning av det rättsliga resonemanget får detta uppfattas som att man tillämpat de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap MB samt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB. MPD:s bedömning är därvid att verksamheten riskerar att medföra en påtaglig skada på de värden som Nyårsåsen besitter ur natur- och friluftssynpunkt.

Vid denna bedömning ska som framgått ovan beaktas de skyddsåtgärder som rimligen kan föreskrivas för verksamheten enligt 2 kap. 3 och 7 §§ MB. Huruvida MPD verkligen beaktat bolagets åtaganden framgår emellertid inte. Snarast tyder skälen för beslutet på att någon sådan hänsyn eller bedömning överhuvudtaget inte skett. MPD har inte heller gjort någon avvägning av om vidtagande av ytterligare skyddsåtgärder, exempelvis en annan utformning av tåkten, annan vägdragning eller liknande hade kunnat minska påverkan på naturvärdena i området och därmed innebära att verksamheten kan anses tillåtlig. Bolagets uppfattning är att ovanstående utgör en allvarlig brist i det överklagade beslutet.

Lokaliseringsprövningen

Vidare anser bolaget att det föreligger en felaktig bedömning i sak och att lokaliseringskravet enligt 2 kap 6 § MB ska anses uppfyllt. Som bolaget tolkar MPD:s avslag har det grundats på en tillämpning av 2 kap. 6 § MB som en generell lämplighetsbestämmelse. Enligt bolagets uppfattning borde emellertid MPD ha gjort en bedömning av om lokaliseringen för den aktuella verksamheten är den mest

lämpliga med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Här tas hänsyn till alternativa lokaliseringar som utretts samt syftet med verksamheten. Finns inga alternativa lokaliseringar får en bedömning göras av platsens lämplighet som sådan. Vid denna prövning kan som nämnts ovan vidtagande av skyddsåtgärder innebära att en i sig olämplig lokalisering kan anses lämplig. I föreliggande ärende har bolaget åtagit sig ett flertal skyddsåtgärder för att minska påverkan på friluftsliv och naturvärden. Såvitt framgår av beslutsskälerna har detta inte beaktats vid MPD:s bedömning. Bolaget anser att man åtagit sig de skyddsåtgärder som kan anses behövliga för att förebygga, hindra och minska skada på den kringliggande miljön och människors hälsa. Mot bakgrund av dessa åtaganden borde MPD konstaterat att verksamheten uppfyller kraven enligt 2 kap 6 § MB och därefter gjort en slutavvägning enligt 2 kap 9 § MB. En sådan slutavvägning innebär att en verksamhet som förenas med de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kan krävas enligt balken endast kan anses som otillåten om den innebär en skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön.

En tillämpning av lokaliseringsbestämmelsen på det sätt som skett har som konsekvens att någon prövning enligt 2 kap 9 § MB aldrig blir aktuell, vilket knappast kan ha varit avsikten med denna bestämmelse. Bolaget anser sammanfattningsvis att den ansökta verksamheten är förenlig med lokaliseringsprincipen och att det inte föreligger sådana väsentliga olägenheter att verksamheten inte kan tillåtas enligt 2 kap 9 § MB.

Verksamhetens omgivningspåverkan

MPD har i föreliggande ärende framför allt ansett att det är verksamhetens påverkan på det i översiktsplanen från år 2000 utpekade friluftsområdet, påverkan på de lokala naturvärdena i form av sumpskog och tallsumpskog samt lokaliseringen av transportvägen som medför att lokaliseringen är olämplig.

Verksamhetens påverkan på friluftslivet

Den ansökta verksamheten påverkar endast en liten del av Nyårsåsens yta, enligt förstahandsyrkandet kommer verksamhetsområdet att uppgå till 24 ha och brytningsområdet till 19 ha. Området som påverkas består av brukad skogsmark och inte någon del av verksamhetsområdet berör riksintressen för friluftslivet. Med hänsyn till täktens begränsade yta i relation till området som helhet kommer således den större delen av området även efter en etablering av täkten att vara tillgängligt för friluftslivet på motsvarande sätt som idag. Det planerade täktområdet kommer inte att direkt beröra de promenadvägar som nyttjas i området. För att kompensera intrånget avseende den skogsbilsväg som verksamheten avser att nyttja, kommer en separat gångväg att anläggas.

Det måste även beaktas att området i fråga redan idag är påverkat av ett aktivt skogsbruk. Varken etablering av en täkt eller upprätthållande av ett aktivt skogsbruk är i strid med översiktsplanens intentioner. Emellertid gäller enligt planen att: "Tillkommande bebyggelse och anläggningar liksom förändring av befintlig bebyggelse ska ske med hänsyn till områdets kulturmiljövärden. Jord- och skogsbruksåtgärder ska ske med hänsyn till områdets kulturmiljövärden". "Exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön som kan komma att aktualiseras måste noga prövas med hänsyn till områdets höga naturvärden. Jord- och skogsbruksåtgärder ska ske med hänsyn till områdets naturvärden". Mot bakgrund av att den planerade verksamheten företrädesvis kommer att ske dagtid vardagar samt endast berör ett mindre område, kan knappast påverkan på friluftslivet anses som så pass betydande att detta i sig kan utgöra skäl att anse att lokaliseringen är olämplig. De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som bolaget åtagit sig är enligt bolagets uppfattning betryggande för att bibehålla områdets funktion för det rörliga friluftslivet.

Verksamhetens påverkan på naturvärden

Det planerade verksamhetsområdet berör inga områden som är utpekade som riksintresse för naturmiljö eller som utpekats som s.k. Natura 2000-områden eller

andra områdesskydd enligt MB. Inte heller några i övrigt höga naturvärden kommer direkt att påverkas av täktverksamheten. I det överklagade beslutet hänvisar MPD som grund för avslag till risken för negativ påverkan på de lokala naturvärdena benämnda naturvärdesobjekt 6 (sumpskog) och naturvärdesobjekt 7 (tallsumpskog med hällmarker). Påverkan på de två naturvärdesobjekten består i att de skulle kunna påverkas genom en sänkt grundvattennivå. Detta har framför allt betydelse i terrängens fuktigare områden och mindre betydelse i de torrare områden som normalt inte är grundvattenberoende. I områden med hög grundvattennivå med översilning eller torvbildning kan vegetationen påverkas, så att arter som är beroende av fuktiga förhållanden kan missgynnas och ersättas av torrmarksarter. Den största avsänkningen av grundvatten kommer att ske i täktens omedelbara närhet och det är här den största påverkan kan ske. På sikt förväntas en viss ändring av vegetationstyp ske främst i den övre delen av naturvärdesobjekt 6. Denna påverkan bedöms bli lokal, liten och långvarig/permanent, men med hänsyn till storleken av naturvärdesobjektet och den begränsade påverkan så får denna konsekvens antas bli marginell för naturvärdesobjektet som helhet. Som framgår nedan har bolaget föreslagit ett antal skyddsåtgärder för att tillse att påverkan på naturmiljön minimeras. MPD anger i sitt avslagsbeslut på s. 27 att de kompensationsåtgärder som bolaget föreslagit inte har beskrivits närmare. Bolaget ställer sig frågande till ett sådant påstående och hänvisar till den precisering som givits in som bilaga 4 till kompletteringen i april 2013.

De skydds- respektive kompensationsåtgärder som föreslagits avseende naturvärdesobjekten handlar i huvudsak om kontroll av grundvattennivåer och återförsel av vatten vid behov, men även anläggande av en låg avledande vall och dike utmed del av norra brytningsgränsen (vars placering har preciserats på karta i kompletterande handling till ansökan, se bilaga 1 till kompletteringen som gavs in april 2013). Kontroll av grundvattennivåer i berg har redan påbörjats som ett led i den hydrogeologiska utredningen i samband med tillståndsprövningen. Bolaget har åtagit sig att utföra fortsatt kontroll av grundvattennivåer i berg samt även grundvattennivåmätning i jord inom vissa naturvärdesobjekt, däribland naturvärdesobjekt 6. Verksamhetens eventuella påverkan på naturvärdesobjektet

kontrolleras lämpligen genom uppföljning av grundvattennivån i jordlagren. Att återföra vatten vid behov löses genom att del av det vatten som avleds från täktområdet, efter att det letts genom sedimentationsdamm, pumpas och leds ut i naturvärdesobjektet på lämplig plats. Att redan idag precisera läget för dessa observationsrör är emellertid inte lämpligt. Bestämning av lägen för grundvattennivåmätning sker lämpligen i samråd med tillsynsmyndigheten och fastställs i kontrollprogrammet för verksamheten. Länsstyrelsen har påtalat att täkten kan medföra en permanent påverkan när den avslutas, då aktiva åtgärder i form av pumpning upphör. Enligt bolagets bedömning är detta inte något problem för naturvärdesobjekt nr 7 eftersom den avslutade täkten kommer att vattenfyllas. Vattenytans nivå kommer sannolikt att ligga över nivån för naturvärdesobjektet och ge fortsatt utläckage av grundvatten till objektet. Utläckaget till naturvärdesobjekt 7 kan bli både något större eller något mindre än idag, beroende på förhållandena i den kvarstående bergribban mellan den avslutade täkten och naturvärdesobjektet, men detta bedöms inte nämnvärt påverka förhållandet i naturvärdesobjektet. Vid brytning endast inom etapp 1 blir påverkan på utläckaget från den vattenfyllda täkten mindre. Bolaget har även åtagit sig att vid behov (utifrån bedömning av resultaten av grundvattennivåmätningar) avleda del av vattnet till naturvärdesobjekt 7, 5 och/eller 6. För det fall tillstånd endast medges för etapp 1 har bolaget åtagit sig att vid behov avleda vatten till naturvärdesobjekt 6 och 7. Vidare bör det noteras, såvitt avser både naturvärdesobjekt 6 och 7 att Skogsstyrelsen, som är förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket, under handläggningen i MPD inte haft något att erinra mot planerad verksamhet. Dessutom bör påverkan från täktverksamheten ställas i relation till värdet av ett fullständigt bevarande av naturvärdesobjektet samt att det skogsområde som berörs redan idag är delvis starkt påverkat av de vindfällen som orsakats av de senaste tio årens stormar. Avslutningsvis bör det noteras att det i dagsläget är fullt lagligt för markägaren att göra en slutavverkning av området. En avverkning innebär att områdets naturvärde reduceras och värdet av att vidta skyddsåtgärder förlorar sitt syfte.

Val av transportväg

MPD har i avslagsbeslutet angivit att varken det valda alternativet eller övriga alternativ som utretts i fråga om transportvägar kan anses godtagbara ur miljösynpunkt samt att den valda transportvägen innebär att naturvärdesobjekt 11 som har höga naturvärden riskerar att påverkas negativt. Val av transportväg har skett efter omfattande utredningar vilka redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 6.2 och även kompletterats genom den komplettering av ansökan som gavs in den 18 september 2012. Valet av transportväg har utgått från den biotopinventering som utförts av Naturcentrum samt med utgångspunkten att ett så litet antal boende som möjligt ska påverkas av transporterna. I ansökan har bolaget angivit att avsikten är att i huvudsak använda befintlig skogsbilväg som transportväg till och från bergtäkten. Bolaget har via avtal med markägaren rätt att utnyttja fastigheten som berörs av transportvägen. Transportvägen kommer huvudsakligen att följa befintlig väg. Dock kommer två delsträckor om ca 200 m vardera att behöva nyanläggas. I den första delsträckan kommer nyanläggning ske inom ett område som består av kalhygge/ungskog. Enligt naturvärdesinventeringen har inte detta område några registrerade naturvärden. Den andra delsträckan där nyanläggning planeras ligger i gränsområdet mellan öppen mark och skogsmark i anslutning till gården Fastarp där vägen skär i kanten av naturvärdesobjekt 11. Anledningen att bolaget valt att placera den nyanlagda vägen i kanten av naturvärdesobjektet är att inte dela upp/fragmentera naturvärdet i någon större omfattning. Det berörda området av naturvärdesobjekt 11 saknar de höga värden, i form av gamla, grova och vidkroniga lövträd, som lyfts fram i beskrivningen av området. Någon negativ påverkan på naturvärdesobjekt 11 på grund av nyanläggandet av väg kommer därför inte att uppstå. Det kan även finnas behov av breddning av befintlig skogsbilväg i något kortare parti. Utformningen av den eventuella breddningen har inte detaljstuderats, men kommer med lätthet att kunna anpassas så att naturvärdena runt den aktuella skogsbilsvägen inte påverkas. För det fall breddning av vägen behöver ske i anslutning till naturvärdesobjekt 11 kommer det att ske på vägens västra sida i ett område som inte har några registrerade höga naturvärden. Någon negativ konsekvens för naturvärdesobjektet förväntas därför

inte heller på grund av den eventuella breddningen. Det bör även beaktas att anläggandet av en ny väg inte enbart medför ett intrång utan även positiva konsekvenser genom att platsen öppnas upp och igenväxningen minskar, vilket innebär att de grova lövträden utmed befintlig skogsbilväg ges bättre förutsättningar att etableras. Bolagets uppfattning är sammanfattningsvis att den föreslagna transportvägen är förenlig med MB:s bestämmelser, och således inte medför ett icke godtagbart intrång i områdets naturvärden.

Behovsprövning

Fram till 2009 innehöll MB en bestämmelse om särskild behovsprövning av alla täkter. Bestämmelsen upphävdes då den ansågs otydlig och att det var oklart hur avvägningen av behovet och skadorna skulle ske (se prop. 2008/09:144 s. 14-15). Det var enligt regeringen inte heller tydligt vilket behov som skulle vägas mot de befarade skadorna. Idag ska behovet av en täkt istället prövas med tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna i 2 och 3 kapitlet MB (prop. 2008/09:144 s 12). Av förarbetena till 2 kap 3 § MB framgår att med skada enligt bestämmelsen avses även misshushållning med naturresurser (prop. 1997/98:45, del 1 s. 214). Detta innebär att frågan om resurshushållning ska beaktas vid prövningen av en ansökan om tillstånd. I ansökan ska verksamhetsutövaren således visa att det är förenligt med god resurshushållning att utvinna det aktuella materialet. Möjligheten att förelägga en täktinnehavare att inkomma med en behovsutredning finns alltså kvar i 20 e § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bolagets anser att den behovsprövning som MPD har genomfört har skett i strid med gällande bestämmelser. Som påpekats ovan ska inte någon separat behovsprövning ske, utan prövningen ska göras inom ramen för tillämpningen av de allmänna hänsynsreglerna. En samlad bedömning ska således ske där behovet av materialet vägs mot övriga faktorer, såsom minskade transporter och minskat nyttjande av naturgrus m.m. Därefter ska en slutavvägning ske i enlighet med 2 kap 7 § MB. I likhet med andra industriella verksamheter som prövas enligt 9 kap MB ska inte en behovsbedömning ske som inkräktar på den fria konkurrensen. Det kan inte heller vara rimligt att avslå en ansökan om bergtäkt enbart med hänvisning till

att andra täkter kan täcka det behov som bergtäkten avser tillgodose. I en dom från Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolens dom den 5 september 2011 i mål nr M 3731-10, utvecklar domstolen resonemangen i denna del och uttalar att tillgången på berg för krossändamål inte är en resurs som är så begränsad som naturgrus varför det inte är nödvändigt för en verksamhetsutövare att närmare styrka vilket behov som föreligger för det uppbrutna materialet. Mark- och miljödomstolen anser vidare att bara det faktum att öppnandet av en bergtäkt medför stora investeringskostnader innebär att det inte är troligt att ett bolag öppnar en bergtäkt där det inte har en rimlig chans att få avsättning för materialet. Enligt denna dom räcker det att bolaget kan visa att den föreslagna platsen uppfyller 2 kap 6 § MB och att störningarna för närboende är acceptabla för att en bergtäkt ska kunna tillåtas.

Bolaget ifrågasätter inte bara tillvägagångssättet vid bedömningen utan ställer sig starkt frågande även till det material som MPD grundat sin bedömning på. Bolaget anser att de uppgifter rörande antal täkter i länet och mängder producerat material som MPD refererar till är alltför vaga. MPD har dessutom lagt ett ännu icke lagakraftvunnet tillstånd samt en kommande tillståndsansökan där samrådsprocessen inletts till grund för sitt ställningstagande. MPD har förelagt bolaget att komplettera ansökan med en utredning som belyser behovet av täkten, vilket också skett genom komplettering av ansökan daterad den 18 september 2012. Bolaget har också redogjort för behovet av täkten i avsnitt 7 i miljökonsekvensbeskrivningen. Det faktum att sökanden valt att bekosta ansökan och utredningar samt ställa säkerhet för verksamheten talar med viss styrka för att man förutser kunna finna en marknad för materialet. Till skydd mot felbedömningar finns även kravet på ställande av säkerhet. Mot bakgrund av att en allsidig bedömning enligt 2 och 3 kap MB ska ske kan det, likaväl som att befintliga bergtäkter i området ligger sökanden till last vid bedömningen i förhållande till hushållningsbestämmelserna, hävdas att varje ny bergtäkt minskar transportavstånd, vilket i sin tur minskar utsläpp, slitage och trafikrisker från tunga lastbilar, samt sänker samhällets kostnader på grund av ökad konkurrens. I det nu aktuella ärendet finns det också skäl att i en slutbedömning av hushållningen med resurser även

beakta att verksamheten innebär att skogsmarken i området kan bibehållas i stor utsträckning och att täkten innebär att behovet av naturgrus användning vid betongtillverkning minskar, vilket är i enlighet med det nationella målet att minska naturgrus användningen.

Sammanfattningsvis anser bolaget att den ansökta verksamheten, med vidtagande av de av sökanden föreslagna försiktighetsmått och skyddsåtgärderna, kan ske på ett sådant sätt att de negativa konsekvenserna för människors hälsa och miljön som täkten medför inte är sådana att grund för avslag föreligger. Prövningen av ärendet bör i sin helhet avgöras av mark- och miljödomstolen. Med hänsyn till att målet handlagts vid MPD sedan mars 2012 med en omfattande kommunikering, anser bolaget att tillstånd förenat med villkor kan meddelas direkt av mark- och miljödomstolen. Miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden ansett att instansordningsprincipen inte innebär hinder att meddela villkor i högre instanser om det rör sig om villkor som är förankrade i praxis, jfr Miljööverdomstolens dom den 20 september 2005, mål nr M 9959-04 och dom den 1 november 2005, mål nr M 2966-04. Se även Växjö tingsrätt mark- och miljödomstolens dom den 14 januari 2011, mål nr M 167-10. Mot bakgrund av den ansökta verksamhetens omfattning och behovet av att bedöma lokaliseringen på plats hemställer bolaget att mark- och miljödomstolen håller sammanträde med syn i målet. Bolagets uppfattning är att omfattningen av materialet i ärendet även innebär att ett sammanträde och en syn kommer att bidra till att ärendet kan hanteras på ett tidseffektivt sätt.

Roger Bengtsson har inkommit med synpunkter om att täktverksamhet skulle allvarligt skada hans verksamhet som skogsbrukare. En täkt där ger mycket stor risk för att grundvattnet kan komma att sänkas.

H K och A K har inkommit med synpunkter. Dessa berör i huvudsak naturmiljön, att det saknas behov av ytterligare täkt, buller från verksamheten samt oro för barnen på grund av tunga transporter.

C I, m.fl. har inkommit med synpunkter. De anser bl.a. att lokaliseringen är olämplig pga intrång på naturvärden, människors hälsa och att kommunen inte kommer att kunna växa åt det hållet. Underlaget vad gäller berörda fastigheter är inte fullständigt. Åtminstone tre av upplevelseföretagen i närområdet är starkt beroende av en lugn miljö, eftersom det i affärskonceptet ingår "tystnad", "lugn och ro" och "landetmiljö". Det är svårt att bedöma om krossmaterialet är lämpligt till framställning av betong. Avrinning från täktområdet kommer till stor del ske till Nyrebäcken, ett vattendrag som rinner genom Vapnödalen och som redan idag uppvisar en bristfällig ekologisk status och där starkt varierande vattenflöden ökar detta problem. De anser att en ökning av tunga transporter på närmare 40 % på väg 601 och med 20 % på väg 612 utanför ett litet samhälle med skolbussar är oroväckande stor. Ingen utredning är gjord på ljudets utbredning mot Holms samhälle. De begär att besiktning av byggnader och anläggningar inom tre km från tänkt verksamhetsområde ska ombesörjas och bekostas av bolaget och framhåller att ersättningsanspråk kan följa.

Länsstyrelsen i Hallands län motsätter sig det som yrkas i målet. Som skäl har länsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Behovet

Länsstyrelsen delar MPD:s bedömning att det saknas behov av täkten. Vad avser behovet är det samhällets behov av ballast som är styrande och inte ett enskilt bolags behov av material. Även om den särskilda behovsprövningsregeln i tidigare lydelse av 9 kap. 6 a § MB har upphört att gälla sedan den 1 augusti 2009 ska det, särskilt vid nyetablering av täkt, prövas dels om det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till bl.a. att intrånget i miljön blir så litet som möjligt. Behovet av täktmaterialet har därmed betydelse även vid lokaliseringsbedömningen. I fråga om bergtäkter har lagstiftaren

särskilt konstaterat att det finns goda möjligheter att överväga alternativa lokaliseringar (se prop. 2008/09:144 s. 13). Om det material som ska utvinnas kan ersättas med andra täkter eller om det finns andra närbelägna områden som skulle vara bättre att exploatera för täktverksamhet kan lokaliseringen bedömas som olämplig med stöd av 2 kap. 6 § första stycket MB.

Bolaget uttrycker inledningsvis viss kritik mot att MPD, avseende verksamhetens tillåtlighet, har gjort en samlad bedömning i ärendet. Längre fram i skrivelsen menar dock bolaget att MPD har gjort en behovsprövning i strid mot gällande bestämmelser och framhåller att prövningen av behovet ska ske inom ramen för tillämpningen av de allmänna hänsynsreglerna och en samlad bedömning göras. Länsstyrelsen anser att MPD har gjort relevanta avvägningar och sammanfattat dessa i en samlad bedömning samt att prop. 2008/09:144 ger stöd för hänvisningen till 2 kap 6 § och 3 kap 1 § MB. Eftersom inte försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § MB och inte heller lokaliseringsbestämmelsen i 2 kap 6 § MB är uppfyllda så stannar prövningen vid det konstaterandet och någon skälighetsavvägning är därför inte aktuell.

Vidare uppger bolaget att det ställer sig starkt frågande till det material som MPD har grundat sin bedömning på. Bolaget anser att uppgifterna är alltför vaga och är kritiskt till att MPD har lagt ett ännu icke lagakraftvunnet tillstånd samt en kommande tillståndsansökan som grund för sitt ställningstagande. Länsstyrelsen framhåller att MPD:s uppgifter inte är vaga utan grundade på faktiska tillståndsgivna mängder. Samtliga täkter i bilagan ligger inom 3-mils radie från Halmstads tätort. Den sammanlagda, årliga tillståndsgivna mängden är knappt 1,6 miljoner ton med tillståndstider som i huvudsak varar en bit in på 2020-talet. De sammanlagda tillståndsgivna mängderna i Halmstad tätorts närområde måste anses utgöra den tillgängliga mängden material i området. Att levererade mängder är mindre än totalt tillståndsgivna mängder får tolkas som att tillgången på material mer än väl motsvarar behovet.

Ett av de i bilagan angivna bolagen har inlett samråd för fortsatt täktverksamhet även efter 2019 för en något utökad årlig produktion. Därutöver har två bolag inlett samråd inför ansökan om utökning av befintlig täkt. Om de tre sistnämnda medges tillstånd för ansökta mängder blir den årliga mängden tillgängligt krossberg inom tre mils radie från Halmstads tätort ca 2,4 miljoner ton åtminstone större delen av 2020-talet. Bolaget har i behovsutredningen förutspått ett framtida möjligt behov om 15 ton per invånare och år i Halmstads kommun och ett totalt behov om 1,4 miljoner ton 2015. Det kan tilläggas att den årliga totala ballastproduktionen enligt tillgänglig statistik sedan 2003 som mest har uppgått till 12 ton per invånare i Hallands län med ett medelvärde på 10,6 ton per invånare. Uppgifterna är baserade på statistik i SGU:s rapporter Grus, sand och krossberg för åren 2003-2012 i serien "Periodiska publikationer". Täkter utmärker sig bland annan industriell verksamhet genom de stora ingreppen i naturmiljön som aldrig helt kan återställas. Det är därför väsentligt att ingreppen inskränks till de som är helt nödvändiga för samhällets behov. En utgångspunkt brukar vara att fortsatt drift av befintliga täkter är att föredra framför exploatering av nya områden.

Intentionen att delvis använda materialet som ersättning för grus i betong är god. Det framgår av ansökan att bolaget planerar att leverera ca 30 000 ton per år, vilket motsvarar 15 % av ansökt medeluttag eller 7,5 % av ansökt maxuttag. Länsstyrelsen anser att mängden, sedd i sitt sammanhang, inte motiverar det intrång som en ny täkt skulle göra i skogsområdet.

Bolaget hänvisar till mark- och miljödomstolens dom 2011-09-05, M 3731-10 och att domstolen där anger att inte är troligt att ett bolag öppnar en bergtäkt där man inte har en rimlig chans att få avsättning för materialet och att det räcker att bolaget visar att den föreslagna platsen uppfyller 2 kap. 6 § MB och att störningarna för närboende är acceptabla för att täkten ska accepteras. Länsstyrelsen menar att även om bolaget genom sin egen verksamhet kan få avsättning för materialet är det inte detsamma som att det föreligger ett samhällsbehov. Vidare har MPD i det överklagade ärendet kommit fram till att den föreslagna platsen inte uppfyller kravet på lämplig lokalisering i 2 kap. 6 § MB eftersom materialet från den

tilltänkta täkten kan ersättas med material från andra täkter, d.v.s. ändamålet kan uppnås utan etablering av tækten.

Länsstyrelsens uppfattning är att en sedan tidigare etablerad täkt oftast har en fördel jämfört med nyetablering med hänvisning till att ingrepp i markområdet har skett. Det förutsätter dock att tækten är väl lokaliserad. Det finns stöd för en sådan tillämpning av hushållningsregeln i regeringens proposition 2008/09:144, sid 13. Där anges att om det material som ska utvinnas ut den tilltänkta tækten kan ersättas med material från andra täkter kan prövningsmyndigheten med tillämpning av 2 kap. 6 § första stycket MB konstatera att lokaliseringen är olämplig.

Verksamhetens påverkan på friluftslivet.

Nyårsåsen sträcker sig i sv-no riktning. Den är ca 8 km lång och ca 1,5-3 km bred. Ca 1/3 är otillgänglig för allmänheten p.g.a. försvarsmaktens verksamhet, vilken tar upp ett område tämligen centralt på åsen med dragning åt nordost. Det finns två täkter belägna centralt på åsen med dragning åt sydväst. I den nordöstra delen ansluter åsen mot E6. Nyårsåsen omges närmast av jordbruksmark och de mindre samhällena Gullbrandstorp, Harplinge och Holm. Under samrådsskedet och tillståndsprövningen har ett flertal människor framfört att det aktuella området används för friluftsliv och som rekreationsområde. Länsstyrelsens uppfattning är att ett aktivt skogsbruk inte kommer i konflikt med friluftslivsintressen i samma grad som en täktverksamhet. Länsstyrelsen delar MPD:s bedömning att en täktetablering ytterligare begränsar utnyttjandet av området för rekreation. Anläggande av separat gång-/ridväg som kompensationsåtgärd ger inte anledning till annan bedömning. Om minskad tillgänglighet med försämrad kvalitet på utnyttjandet av de områden som fortsatt kommer att vara tillgängliga för rekreation ska kunna accepteras behöver det vara tydligt visat att det föreligger behov av materialet.

Påverkan på naturvärden

I överklagandet uppger bolaget att inte några höga naturvärden direkt kommer att påverkas av täktverksamheten. I ansökan har dock angetts sannolik skada på det höga naturvärdet i lövrik blandskog under täckens etapp 2. Det har även redovisats

att det är ofrånkomligt att skada naturvärdet i tallsumpskog med höga naturvärden norr om täkten. Bolaget hänvisar till MÖD 2010:38 vad avser betydelsen av påverkan på höga naturvärden vid exploatering av ett orört område. Förhållanden är dock inte jämförbara. Domen rör en vindkraftspark där MÖD ansåg att intresset av att bevara områdets geovetenskapliga naturvärden gick att förena med intresset av att utvinna energi i ett område med mycket goda vindförhållanden (riksintresse för vindkraft). Länsstyrelsen vidhåller att det vad avser den planerade täkten är behovet som är avgörande. Det måste finnas ett tydligt och uttalat behov av materialet om höga naturvärden ska tillåtas ta skada. Länsstyrelsen delar MPD:s uppfattning att skyddsåtgärder för att minimera påverkan på naturmiljön inte har beskrivits närmare. Det saknas tydliggörande beskrivning av hur/var bolaget avser att avleda och fördela vatten och någon karta som åskådliggör avledningarna har inte lämnats in.

Transportväg

Det har inte varit möjligt för bolaget att åstadkomma en transportväg som inte kommer i konflikt med antingen bostadsmiljö eller områden med höga naturvärden. Den ansökta transportvägen passerar ca 100 m från de närmaste bostadshusen, vilket länsstyrelsen bedömer påverkar boendemiljön där negativt. Förutom höga naturvärden i form av gamla, grova och vidkroniga träd, finns i naturvärdesobjekt 11, genom vilket vägen kommer att passera, även andra höga naturvärden i form av död ved, källmark med rännilar och atlantärgmossa. Det framgår inte av lämnade uppgifter om dessa berörs av vägdragningen.

Vattenverksamhet

Den påverkan på naturvärden som täkten medför sker till stor del genom vattenverksamhet, d.v.s. genom bortledning av vatten. Sådan verksamhet är tillståndspliktig enligt 11 kap. MB om det inte är uppenbart att åtgärden inte skadar allmänna eller enskilda intressen. Bolaget har i sin ansökan uppgett att visst bortledande av grundvatten kommer att ske. Förutsättningen för att tillstånd inte ska behövas är att det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamheten. Länsstyrelsen anser att rekvisitet inte är uppfyllt mot bakgrund

av uppgifterna i ansökningshandlingarna avseende avledning av vatten (innehållande grundvatten) från täkten och påverkan genom sänkt grundvattennivå. Sökandens åtagande att kontrollera grundvattennivåerna och vid behov återleda vatten till naturvärdesområden bekräftar bedömningen att det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamheten.

Genom den identifierade påverkan på höga naturvärden, betydande omledning av vattenflöden samt relativ närhet till produktionsskog uppströms täkten bedömer länsstyrelsen att det inte är uppenbart att verksamheten inte kommer att skada varken allmänna eller enskilda intressen genom påverkan på vattenförhållandena. Länsstyrelsen anser att verksamheten inte kan prövas endast enligt 9 kap. MB utan den behöver prövas enligt både 9 kap. och 11 kap. MB i ett sammanhang. Sambandet mellan vattenavledningen och påverkan på naturvärden tydliggör att prövningen inte kan ske var för sig.

Sammanfattning

Vad avser prövningen enligt 9 kap. MB anser länsstyrelsen att verksamheten inte är tillåtlig med hänvisning till att det inte är visat att det finns behov av täkten. Eftersom det inte finns behov av täkten finns det heller inte skäl att acceptera den påverkan på omgivningen som en bergtäkt generellt medför och den specifika påverkan som MPD har beaktat och länsstyrelsen tagit upp i detta yttrande. Verksamheten uppfyller därmed inte kravet på lämplig lokalisering i 2 kap. 6 § MB och inte heller kravet i 3 kap 1 §, samma lag, på att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka de är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Vad avser vattenfrågan anser länsstyrelsen att den planerade täktverksamhet även utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB och att verksamheter som är tillståndspliktiga enligt både 9 kap. och 11 kap. MB ska prövas parallellt i ett sammanhang, d.v.s. av mark- och miljödomstol.

Sammanfattningsvis vidhåller länsstyrelsen att det inte är visat att det finns ett faktiskt samhällsbehov av täkten som uppväger ett irreversibelt markintrång i ett

skogsområde där täktverksamhet inte tidigare har bedrivits. Bolaget har inte heller redovisat uppgifter som visar att det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom den vattenverksamhet som täktverksamheten medför.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstad kommun (nämnden) vidhåller sitt yttrande till länsstyrelsen i beslut Mhn § 10 daterat 2013-01-28. Nämnden anser att MPD:s beslut ska stå fast. MKB:n uppfyller inte kraven i 6 kap. MB. Den behöver kompletteras vad gäller kvaliteten på dricksvatten och påverkan på naturvärden långsiktigt för att kunna godkännas. Nämnden bedömer att dricksvattenbrunnar nära tälkten kan komma att påverkas negativt och resultera i dålig dricksvattenkvalitet för en del fastigheter. Det saknas uppgifter om vilka ämnen som kan komma ut från odetonerat sprängmedel och hur dessa påverkar vattentälkten. Det finns ingen beskrivning av hur man ska göra när man upphör med pumpandet och om vad man ska få för tillstånd på grundvattnet efter avslutad tälkt. Det saknas vidare uppgifter om vad det får för konsekvenser med de nya grundvattendelarna efter avslutad tälkt.

Nämnden anser att landskapsbilden har ett stort naturvärde och anser att lokaliseringen är olämplig. Opåverkade områden ska skyddas så långt som möjligt. Samtliga tillståndsansökningar som pågår nu, förutom denna, rör befintliga anläggningar och samtliga tälkten har ungefär samma förutsättningar för att krossa berg till grus.

Bolaget har getts möjlighet att yttra sig över inkomna skrivelser och därvid anfört i huvudsak följande.

Prövningen enligt MB syftar till att bedöma intrånget av en miljöfarlig verksamhet och om detta kan godtas utifrån balkens bestämmelser. Den ansökta tälkten är belägen inom ett område som inte innefattar några särskilt utpekade naturskyddsområden eller skyddade arter och inte heller i något annat avseende åtnjuter särskilt skydd enligt MB. Tälkten är lokaliserad på ett sådant avstånd från bostadsbebyggelse att det inte föreligger risk för olägenheter för de boende i form av damning eller buller. De utredningar som ansökan bygger på är utförda med stöd

av expertis inom respektive område och har godtagits av remissmyndigheterna. Bolaget har även gjort sannolikt att ett faktiskt behov av materialet föreligger. Det är mot denna bakgrund som bolaget ifrågasätter MPD:s ställningstagande till verksamheten. De synpunkter som framförs i de yttranden som nu inkommit över bolagets överklagande föranleder ingen annan uppfattning från bolagets sida än att verksamheten måste anses förenlig med MB:s bestämmelser och därmed ska tillåtas.

Länsstyrelsen hänvisar till tillstånd för ett antal täkter inom en 3-mils radie från Halmstad tätort. Bolaget känner väl till dessa täktverksamheter och har även granskat tillstånden närmare. En översiktskarta med täkterna markerade bifogas. Det noteras att MPD inte i något av de beslut som fattats rörande dessa täkter redovisat någon mer ingående analys avseende behovet av täkten, trots att beslut meddelats så sent som under 2013. Som framgår av sammanställningen är det skillnad mellan tillståndsgiven mängd och faktiskt uttagen mängd vid de aktuella täkterna, och därmed det material som finns tillgängligt på marknaden. Vidare är flera av täkterna inte relevanta att jämföra med då de är belägna på för långt avstånd från Halmstad eller producerar en annan typ av material. Att det inte är relevant att ta med ännu icke tillståndsgivna verksamheter i bedömningen torde vara en självklarhet, eftersom resonemanget rörande dessa täkter rimligen är detsamma som för den nu aktuella.

I Hallands län pågår för närvarande en betydande expansion vilket ställer krav på krossmaterial. Bolaget har beräknat behovet till 15 ton per invånare och år i kommunen, vilket skulle innebära ett totalt behov om 1,4 miljoner ton per år, medan länsstyrelsen hänvisar till statistik sedan 2003 där behovet som mest uppgått till 12 ton. Efter en korrigering av länsstyrelsens uppgifter enligt ovan framgår att de täkter som faktiskt bedriver verksamhet i konkurrens med bolagets planerade verksamhet är Stjärnarp, Biskopstorp, Spånstad samt till viss del Fjällgime. Den årliga produktionen från dessa täkter uppgår enligt bolagets bedömning för närvarande till högst cirka 825 000 ton per år, och om även krossmaterial från Bårarp, Torkelstorp och Kattarp skulle räknas in, dvs totalt ytterligare 350 000 ton per år, uppgår den

totala produktionen till 1 175 000 ton, vilket kan jämföras med länsstyrelsens uppgift om 2 400 000 ton årligen. Att som länsstyrelsen enbart lägga tillståndsgiven volym till grund för bedömningen ger inte en rättvisande bild, då det är en mängd andra omständigheter som avgör situationen på marknaden. Länsstyrelsens synsätt skulle också innebära en möjlighet för befintliga verksamhetsutövare att, på ett ur konkurrenssynpunkt uppenbart olämpligt sätt, kontrollera marknaden genom att producera lägre volymer och därmed höja priserna, samtidigt som nya aktörer inte medges nya tillstånd.

Expressgrus har startats av två företag som är verksamma i branschen och på den lokala marknaden. Avsikten är att sälja material från den planerade täkten för betongproduktion och därmed ersätta naturgrusmaterial som idag används vid vissa, tidigare i ärendet hos länsstyrelsen, angivna anläggningar i närområdet. Goda förutsättningar finns att utnyttja materialet i den nya täkten för betongtillverkning genom dess låga glimmerhalt. Täkten kan därmed på ett konkret sätt bidra till målet om hushållning med naturgrus. Det finns således ett reellt och konstaterat behov av materialet. Under 2013 köpte de båda moderbolagen krossmaterial om knappt 200 000 ton från de täkter som redovisats ovan. Detta material planerar bolaget i framtiden att producera vid den ansökta täkten, vilket innebär kortare transportavstånd till Halmstad tätort. Denna fördel med täktens lokalisering har också bekräftats av Halmstad kommun.

Länsstyrelsens resonemang rörande behovsprövningen förefaller enligt bolagets uppfattning något motsägelsefullt. Resonemanget grundas på en hänvisning till täkter i regionen med vissa tillståndsgivna årliga volymer. Det faktum att bolaget påvisat ett konkret användningsområde för materialet förefaller inte tillmätas betydelse. Länsstyrelsen skiljer mellan den samhällsekonomiska bedömningen på ett övergripande plan och bolagets egen bedömning av det lokala materialbehovet, men utvecklar inte på vilket sätt det faktiskt föreligger en skillnad. Att från bolagets sida kunna förse marknaden med ballastmaterial torde vara en i hög grad samhällsnyttig verksamhet; att verksamheten också är företagsekonomiskt lönsam innebär knappast att den för den sakens skull inte bidrar till en samhällsnytta. Den

företagsekonomiska nyttan är istället själva förutsättningen för att verksamheten överhuvudtaget ska komma till stånd. Länsstyrelsens ståndpunkt får möjligen tolkas som att man misstror bolagets bedömning av efterfrågan och behovet på marknaden. Frågan är dock på vilket underlag länsstyrelsen gör sin bedömning, och om det finns ytterligare uppgifter som bolaget inte känner till. MPD borde i vart fall ha redovisat dessa uppgifter i sitt beslut. Ytterligare en möjlig grund för länsstyrelsens inställning skulle kunna vara att man anser att det är mer lämpligt att utvinna material från befintliga täkter, där det redan skett ett ingrepp i miljön. Men om behovsprövningen skulle användas på ett sådant sätt skulle alltid befintliga täkter som vill utöka sin produktion ha en fördel gentemot nya aktörer, och något stöd för att behovsprövningen ska tillämpas i detta syfte finns inte, däremot riskerar detta att leda till att konkurrensen på marknaden sätts ur spel. Prövningen enligt hänsynsreglerna ska styra bedömningen av om en verksamhet kan tillåtas med hänsyn till dess påverkan på hälsa och miljön, inte behovsprövningen. Sammanfattningsvis kan konstateras att bolaget inte vänder sig mot att en behovsprövning sker och att det kan anses befogat med ett särskilt fokus på behovet i samband med etablering av nya täkter. Bedömningen av behovet måste emellertid ske med försiktighet, där bolagets uppgifter måste ges viss tyngd. Bedömningen av behovet ska inte förväxlas med den lokaliseringsbedömning som alltid ska ske av nya verksamheter med stöd av de allmänna hänsynsreglerna.

Bolaget står fast vid sin kritik av länsstyrelsens tillvägagångssätt vid bedömningen av verksamhetens tillåtlighet. Det är riktigt att behovsprövningen numera ska ske inom ramen för tillämpningen av de allmänna hänsynsreglerna, vilket skulle kunna benämnas som en "samlad bedömning", dvs frågan om behovet ska vägas in vid tillämpningen av övriga bestämmelser, under de förutsättningar som påpekats ovan. Detta innebär emellertid inte att prövningen enligt hänsynsreglerna ska ske genom en "samlad bedömning", utan här måste prövningsmyndigheten föra sitt resonemang enligt den systematik som 2 kap MB föreskriver. Detta innebär således att man ska bedöma om hänsynsreglerna uppfylls och om sökanden vidtagit de rimliga skyddsåtgärder som kan krävas enligt 2 kap 7 § MB. Antingen finner man då att det finns ytterligare skyddsåtgärder som rimligen kan krävas av

verksamhetsutövaren, och i sådant fall bör detta anges. Eller så finner man att det inte rimligen kan krävas ytterligare skyddsåtgärder och då ska verksamheten tillåtas om inte förutsättningar enligt 2 kap 9 § MB föreligger. Såvitt avser lokaliseringsbedömningen ska en bedömning ske om lokaliseringen av verksamheten är den mest lämpliga med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås, se bolagets inlägga den 12 september 2013, avsnitt 3.3.2. Här kan också konstateras att länsstyrelsen under 2007 (samt utökning 2009) meddelat tillstånd till tälkten i Biskopstorp, och ansett att ansökt lokalisering är den mest lämpade utifrån redovisade alternativ. Detta trots att det inom 500 m från bergtälkten finns tre bostadshus och ännu fler inom 500 m från sandtälkten. Bolaget vidhåller att vald lokalisering är den mest lämpliga för verksamheten samt att verksamheten med de skyddsåtgärder som vidtagits måste anses tillåtlig.

Som tidigare påpekats berör tälktverksamheten en mycket begränsad yta av det totala område som är tillgängligt för friluftsliv och det faktiska utövandet av friluftsliv i området är enligt bolagets erfarenhet begränsat. Inom de två befintliga tälkter som nämns förekommer ingen verksamhet idag. I samband med föreslagen syn kan områdets potential för friluftsliv lämpligen bedömas och diskuteras ytterligare. Eftersom bolaget mot bakgrund av ovanstående uppgifter anser sig ha visat att ett tydligt behov av materialet föreligger, finns möjligen utrymme för länsstyrelsen att ompröva sin uppfattning angående områdets värde för friluftslivet.

Tälktverksamhet innebär med nödvändighet ett visst intrång i naturmiljön, i likhet med annan industriell verksamhet. I det aktuella fallet finns inga särskilt utpekade skyddade områden eller arter, men däremot viss påverkan på områden med höga naturvärden. Tälkten är belägen på ett mycket stort avstånd från skyddade områden, vilket exempelvis inte är fallet avseende tälkten vid Biskopstorp. Länsstyrelsens uttalande rörande skador på områden med höga naturvärden bör nyanseras. En beskrivning av påverkan på de olika naturvärdsobjekten finns i bolagets komplettering av ansökan, daterad den 18 september 2012, sid 14-15. Här framgår att naturvärdsobjektet 6 norr om området endast berörs i en del av området som har lägre naturvärden. Naturvärdesobjekt 5 och 7 söder och öster om området kommer

under brytningens senare del kunna påverkas. Här har dock bolaget åtagit sig att begränsa och om möjligt helt undvika skada genom åtagandet att kontrollera grundvattennivåer och utföra återledning av vatten, efter samråd med tillsynsmyndigheten och eventuell prövning. Återledning av vatten till naturvärdesområden berörs vidare nedan. Såvitt avser frågan om en karta över avledningen av vatten hänvisar bolaget till MKB:n samt figur 11. Det vatten som avleds från tälten leds mot ett mindre vattendrag (alsumpskog och bäckdrag objekt 15 och 22 i naturinventeringen) som leds vidare ut på åkermarken i öster och utgör biflöde till Hasslebäcken, i Suseåns avrinningsområde. Sammantaget är bolagets uppfattning att konsekvenserna av verksamheten inte kan anses så långtgående att den inte kan anses tillåtlig, i vart fall med de åtaganden om skyddsåtgärder som bolaget gjort. Med dessa skyddsåtgärder är bolagets bedömning att påverkan på naturmiljön är liten.

Såvitt avser olägenheter för närboende längs transportvägar visar bullerutredningen att gällande riktlinjer för buller klaras vad gäller transportarbetet ut till allmän väg. Transporterna sker vidare på större avstånd från bostäder än vad som exempelvis är fallet vid tälten i Biskopstorp. Damning bedöms inte utgöra någon betydande olägenhet på 100 meters avstånd från transportvägen och risken för olägenhet reduceras ytterligare genom de i verksamheten inarbetade skyddsåtgärderna, såsom bevattning etc vid behov. En mindre del av transportvägen berör område med naturvärde, bolaget har dock visat att naturvärdesobjektets kvalitéer inte är betydande utmed den aktuella nydragningen samt att konsekvenserna av denna dragning av transportvägen är små. Länsstyrelsens synpunkter förvånar bolaget då den nu aktuella tälten får anses väl placerad i förhållande till kringliggande infrastruktur, med endast ett marginellt behov av att anlägga ny väg. I denna fråga hänvisas till avsnitt 3.4 i bolagets inlägga den 12 september 2013. Som närmare utvecklas nedan kommer inte heller en utökad trafik att ledas längs lokala vägar, utan all trafik vid en produktion över 200 000 ton kommer att ledas via E6:an.

Länsstyrelsen framför i sitt yttrande att tillstånd inte kan meddelas då verksamheten även måste prövas enligt 11 kap MB. Detta är en uppgift som länsstyrelsen fört

fram först i ett sent skede av processen. Med hänsyn till erfarenheter från tidigare prövningar samt länsstyrelsens uttalande ser bolaget skäl att närmare utveckla frågan rörande den rättsliga regleringen av vattenverksamheter samt syftet med tillståndsprövningen enligt MB.

Den vattenrättsliga lagstiftningen är sedan 1999 införlivad i MB:s regelverk. Syftet med att införliva de vattenrättsliga bestämmelserna i MB var till stor del att betona miljöskyddsaspekterna även vid prövning av vattenverksamheter samt att åstadkomma en samlad prövning av olika verksamheter "enligt miljöbalken". Detta synsätt har också förstärkts genom praxis där domstolar har påpekat vikten av att åstadkomma en samlad prövning av olika typer av verksamheter för att åstadkomma en prövning av samtliga aspekter som påverkar omgivningen. Det stora fokus som länsstyrelserna och även vissa andra myndigheter under senare tid ägnar den formella prövningen av vattenverksamhet, i synnerhet i samband med täktärenden, är något förvånande och saknar stöd i den praxis som utvecklats rörande prövningens omfattning och i de intentioner som legat bakom MB. I den grundläggande tanken med MB ligger att det ska ske en helhetsprövning av verksameters miljöpåverkan. Denna prövning ska ske enligt de allmänna hänsynsreglerna och tillåtlighetsbedömningen av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter ska således ske enligt samma materiella bestämmelser, med något undantag, t ex den samhällsekonomiska bedömningen som gäller för vattenverksamheter. Vad domstolarna har påpekat i praxis är att verksamhetsutövare inte får dela upp tillståndspliktiga verksamheter så att inte en sammanhållen prövning av dessa kan ske och lämpliga villkor meddelas. Vidare har man haft synpunkter på att miljökonsekvensbeskrivningar inte innehåller tillräckliga uppgifter för prövningen av en verksamhet när denna inte innehåller en beskrivning av icke tillståndspliktiga åtgärder, men som har ett nära samband med ansökt verksamhet (jfr exempelvis Citybanan i Stockholm). Frågan har således handlat om att verksamhetsutövaren utelämnat delar av den verksamhet som faktiskt kommer att bedrivas från tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning. Något som ofta leder till missuppfattningar i täktärenden är vad som utgör den tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheten respektive vad som utgör konsekvenser av denna

verksamhet. Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för att tillståndsprövning eller anmälan sker av en verksamhet och det är prövningsmyndigheten som avgör om ansökan är lämpligt avgränsad och om konsekvenserna av den ansökta verksamheten är tillräckligt väl beskrivna. När domstolarna har underkänt avgränsningen av en ansökan har detta handlat om att man inte ansett sig ha möjlighet att på ett korrekt sätt kunna överblicka och bedöma verksamhetens konsekvenser och meddela relevanta villkor.

Till skillnad från vad som gäller för miljöfarliga verksamheter finns det för vattenverksamheter en legaldefinition, som talar om när det är fråga om en vattenverksamhet. Enligt 11 kap 2 § MB definieras vattenverksamhet enligt följande:

1. uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, fyllning och pålning i vattenområden, bortledning av vatten från eller grävning, sprängning och rensning i vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge,
2. bortledning av grundvatten och utförande av anläggningar för detta,
3. tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden samt utförande av anläggningar och åtgärder för detta, och
4. åtgärder som utförs för att avvattna mark, när det inte är fråga om avledning av avloppsvatten, eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål (markavvattning).

Det kan noteras att bortledning av ytvatten som rinner in i en täkt inte utgör vattenverksamhet, eftersom det inte är fråga om bortledning från ett vattenområde. Vidare, i fråga om grundvatten, är det inte påverkan på grundvattennivåerna som utgör vattenverksamhet, utan bortledandet av grundvatten och anläggningar för detta. Av Norstedts kommentar till den aktuella bestämmelsen kan utläsas: "Medan vattenverksamhet i ytvattenområden omfattar bl.a. åtgärder som inverkar på vattnets djup eller läge, gäller inte motsvarande i fråga om grundvatten. Så utgör inte ett underjordsbyggande, t.ex. tunnelbygge, som påverkar grundvattenförhållandena,

vattenverksamhet." All vattenverksamhet är tillståndspliktig om inte särskilda undantag föreskrivits. Enligt 11 kap 12 § MB behövs inget tillstånd om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Påverkan på grundvattenförhållandena vid den planerade täkten sker genom att täkten dränerar nederbördsvattnet inom själva täktområdet samt omgivande terräng (se den fördjupade hydrologiska bedömningen, bilaga 3 till bolagets komplettering, daterad den 8 augusti 2012). Inläckande grundvattenmängder till täkten, som skulle kunna ledas bort, är obetydliga under den första delen av brytningsperioden och det är först när ett större brytningsdjup erhållits som det kan komma att läcka in mer betydande mängder grundvatten. Påverkan av inläckaget och bortledningen är dock marginell i förhållande till den påverkan som de förändrade ytvattenströmmarna och själva brytningen innebär på grundvattennivåerna. Den bortledning av grundvatten som täkten medför, i vart fall under täktens första etapp, bedömer bolaget omfattas av undantagsbestämmelsen i 11 kap 12 § MB. Att grundvattenläckaget är av liten betydelse beror i hög grad på att jorden och framför allt berget har så låg genomsläpplighet att det inte går att dränera särskilt mycket grundvatten. Det grundvatten som läcker in kommer dock att samlas upp tillsammans med tillrinnande ytvatten, och ledas till en sedimentationsdamm för rening och därefter utsläpp till närliggande vattendrag. Detta är ett sedvanligt förvarande vid täktverksamheter. I terrängens torrare partier har grundvattenavsänkningen mindre betydelse, eftersom vegetationen i sådana områden är mindre eller inte alls grundvattenberoende. I områden med hög grundvattennivå och översilning kan vegetationen komma att påverkas, så att arter som är beroende av fuktiga förhållanden missgynnas. Bolaget har åtagit sig att kontrollera grundvattennivåerna i omgivningen och om påverkan på grundvattnet kan konstateras inom naturvärdesområdena 5 (om även etapp 2 beviljas), 6 och 7, åtagit sig att vidta skyddsåtgärder, i form av återledning av yt- och eventuellt tillrinnande grundvatten för att kompensera för denna påverkan. Kontroll och åtgärder har föreslagits ske i samråd med tillsynsmyndigheten eftersom omfattningen av en eventuell påverkan är oklar och denna aktualiseras först i ett senare skede av verksamheten. En

eventuell återledning för att höja grundvattennivån skulle kunna vara att betrakta som tillståndspliktig vattenverksamhet (infiltration) och om sådan krävs kommer bolaget att ansöka om särskilt tillstånd för detta. Länsstyrelsen skriver att den påverkan på naturvärden som täkten medför "sker till stor del genom vattenverksamhet, dvs bortledning av vatten". Detta är som framgått ovan felaktigt. Den "identifierade påverkan på höga naturvärden" som länsstyrelsen påtalar föränsleds av själva täktverksamheten och ska bedömas inom ramen för denna, vilket ju MPD också gjort, och den "betydande omledning av vattenflöden" som länsstyrelsen påstår sker torde syfta på den förändring av ytvattenströmmar som täktverksamheten innebär och som har konstaterats kommer att förändra naturmiljön inom närliggande områden. Inte heller detta utgör vattenverksamhet. Däremot utgör detta en konsekvens av den ansökta verksamheten.

Frånsett det faktum att någon vattenverksamhet av betydelse inte kommer att bedrivas kan länsstyrelsens påpekande rörande tillståndsprövning av vattenverksamhet även ifrågasättas då det är oklart vilket syfte en sådan prövning skulle ha. Till skillnad från många andra fall finns i det föreliggande målet ett detaljerat underlag avseende verksamhetens påverkan på de hydrologiska förhållandena och komplettering har även skett i detta avseende. SGU har inte haft synpunkter på materialets kvalitet eller omfattning och miljöprövningsdelegationen har inte heller påtalat att det skulle föreligga någon brist efter bolagets inledande komplettering. En fullständig prövning enligt MB:s hänsynsregler kan således göras av verksamheten och dess konsekvenser.

Så länge ett godtagbart underlag finns för prövning av den miljöfarliga verksamhet som täkten innebär, som även inkluderar påverkan på grund- och ytvattenförhållanden, kan således en bedömning ske av verksamhetens påverkan på omgivande miljö enligt MB:s bestämmelser. Skulle det bedrivas en vattenverksamhet vid täkten är det verksamhetsutövaren som ansvarar för att tillstånd inhämtas för denna. Om vattenverksamheten är av betydelse för bedömningen av den miljöfarliga verksamheten i något avseende som inte kan hanteras inom ramen för prövningen enligt 9 kap, kan dessa båda verksamheter

kräva en gemensam prövning. I nu aktuellt fall avser inte sökanden att bedriva någon tillståndspliktig vattenverksamhet. Däremot har konsekvenserna för vattenmiljön av den miljöfarliga verksamhet som prövningen avser utretts och beskrivits utförligt. I praktiken skulle det inte innebära någon skillnad vid prövningen om även någon av de nu beskrivna verksamheterna eller konsekvenserna definierats som vattenverksamhet eftersom det är samma underlag som bedöms, enligt i princip samma bestämmelser i MB. Det har identifierats en risk för påverkan på naturvärdesområden, varvid sökanden åtagit sig att kontrollera grundvattennivåerna och vid behov återleda vatten till dessa. Denna eventuella framtida vattenverksamhet kan komma att kräva tillstånd enligt 11 kap MB, vilket i sådant fall kommer att sökas av bolaget. Det saknas tillräckligt underlag för att i dagsläget bedöma lämplig utformning och omfattning av denna eventuella vattenverksamhet. Det är verksamhetsutövarens ansvar att söka tillstånd för de tillståndspliktiga verksamheter som man kommer att bedriva, samt att förse prövningsmyndigheten med ett fullständigt underlag för prövningen. Påstår verksamhetsutövaren att det inte bedrivs någon verksamhet enligt 11 kap och det inte finns något som motsäger detta, finns knappast skäl eller ens laglig möjlighet för prövningsmyndigheten att tvinga verksamhetsutövaren att söka ett sådant tillstånd. Däremot kan tillsynsmyndigheten förelägga en verksamhetsutövare att söka tillstånd om man skulle bedöma att en tillståndspliktig och icke tillståndsprövad verksamhet bedrivs.

Nämnden har uppgett att man delar länsstyrelsens bedömning i samtliga punkter och hänvisat till tidigare inlägga i ärendet hos MPD. Nämnden anser att den planerade täktens påverkan på närboendes vattenförsörjning inte är helt utredd och att risk för sämre vattenkvalitet i enskilda brunnar föreligger vid eventuellt sänkt grundvattennivå eller påverkan från detonerat och odetonerat sprängmedel. Man anser vidare att det kommer att föreligga en stor påverkan på landskapsbilden och att verksamheten kommer att upplevas av ett stort antal människor. Nämnden saknar enligt bolagets uppfattning grund för sitt påstående att dricksvattenbrunnar kan komma att påverkas av täkten. Det har gjorts en hydrologisk utredning av vilken det framgår att en avsänkning av grundvatten kommer att ske i täktens

omedelbara närhet. Påverkan bedöms sträcka sig cirka 100 meter från tätkanten. Inga enskilda vattentäkter finns inom denna zon. Närmaste enskilda brunn är belägen 300 meter från brytningsområde, på fastigheten K. Det är dock ca 600-700 m till närmaste brunn för enskild vattenförsörjning. Någon negativ påverkan på enskild dricksvattenförsörjning förväntas inte och bolaget anser att det är olämpligt att framföra ett sådant påstående utan att hänvisa till uppgifter till stöd för detta. Bolaget har vidare givit in fotomontage som utvisar hur täkten uppfattas av omgivningen. Enligt bolagets uppfattning saknas även grund för uppfattningen att täkten skulle medföra en stor påverkan på landskapsbilden generellt i området.

Bolaget har tidigare under handläggningen mottagit synpunkter och skrivelser från Roger Bengtsson, i egenskap av ägare till angränsande fastighet K. Avståndet mellan brytningsområdet och fastigheten K är som närmast ca 250 meter från etapp 2 och drygt 300 m från etapp 1. De synpunkter som framförs har bemötts tidigare i ärendet samt ovan i denna skrivelse. Den hydrologiska utredning som gjorts visar att det inte föreligger risk för avsänkning av grundvatten inom K utan endast i taktens omedelbara närhet.

Bolaget har mottagit synpunkter från N W m.fl. sakägare redan inom ramen för samrådet och har därvid bemött dessa tidigare. Bolaget vidhåller sina beräkningar rörande transportvägar vid maxuttag, och det är således korrekt att inte samma fördelning av trafiken föreligger vid medeluttag som maxuttag. Alla volymer över cirka 200 000 ton/år kommer således att transporteras via E6:an, och därmed inte belasta det lokala vägnätet. Den nybyggnationskarta som har använts och kritiserats av de boende har erhållits från Halmstad kommun och bolaget har funnit det relevant och rimligt att utgå från kommunens egna uppgifter. Det saknas stöd för påståenden om bullerstörningar för fastighetsägare och utredningar avseende buller har också vidtagits av bolaget och givits in med ansökan. Den totala ljudpåverkan som avses är inte möjlig att mäta då den består av så vitt skilda störningar, vilka också saknar relevans för att bedöma påverkan från den nu ansökta verksamheten. Bolaget vidhåller att den relevanta gränsen för besiktning av

byggnader och anläggningar är 1000 m om det inte finns särskilda skäl att göra en annan bedömning i ett enskilt fall.

Bolaget noterar de synpunkter som framförs av H K och A K och har behandlat dessa i ansökan och efterföljande skrivelser. Flera fotomontage har tagits fram som visar hur tåkten kan komma att synas från ett antal olika platser. Av dessa fotomontage framgår att tåkten kommer att vara synlig i viss mån från olika delar av Holms samhälle, men under etapp 1 kommer insynen mot tåkten från Holms samhälle vara ytterst begränsad. En riskanalys vad gäller vibrationer har gjorts och bolaget kommer att följa de rekommendationer som framgår av analysen. Risken för påverkan på omgivningen och den aktuella fastigheten och den verksamhet som där bedrivs bedöms som liten. Det förtjänar att påpekas att bolaget har ett strikt ansvar för att den verksamhet man bedriver inte orsakar skada för omgivande enskilda intressen.

Beträffande synpunkterna från M S m.fl. ska enligt MB en avvägning ske mellan olika intressen och enligt bolagets uppfattning är verksamheten förenlig med MB:s bestämmelser, som syftar till en god hushållning av naturresurser. Såvitt avser bullerpåverkan hänvisas till den utredning som bifogats ansökan där omgivningspåverkan i form av buller har beräknats. Resultat visas i ljudutbredningskartor och i tabell för utvalda beräkningspunkter. Med utnyttjande av bullerdämpad borrhigg klaras gällande riktlinjer från Naturvårdsverket i fråga om bullernivåer utomhus vid bostadhus. Även omgivningsbuller av följdverksamheten, dvs transporter till och från tåkten har beräknats i ett antal punkter. Gällande riktlinjer vad gäller trafikbuller innehålls också för kringliggande bostäder. Bolaget anser inte att det finns grund för påståenden om försämrad livsmiljö för närboende med anledning av den ansökta verksamheten.

Angående synpunkterna från H A m.fl. anser bolaget att verksamheten är förenlig med MB:s bestämmelser. En viktig anledning till vald lokalisering är att det inom området inte finns några särskilt utpekade skyddade miljöer, såsom naturreservat, Natura 2000-områden, vattenskyddsområden eller

liknande och det har inte heller konstaterats finnas arter eller miljöer som omfattas av skydd enligt artskyddsbestämmelserna. Området får således anses väl lämpat för verksamheten i detta avseende. Vidare är avståndet till boende relativt långt, jämfört med många andra täktverksamheter. De avståndsangivelser som ansökan innehåller är korrekta och bolaget instämmer inte i den beskrivning som ges av områdets karaktär och de verksamheter som bedrivs. Vattnet från täkten leds mot ett mindre vattendrag vidare ut på åkermarken i öster. Risken för förorening genom grumling och oljeförorening är begränsad genom den sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion som planeras. Den del av vattnet från täkten som kan komma att avledas mot Nyrebäcken för det fall sänkta grundvattennivåer kan konstateras i området genomgår samma reningsförfarande och kommer lämpligen släppas ut i flera punkter, för att till del efterlikna den översilning som sker idag, och kommer därmed att rinna diffust genom naturmark innan det når öppet vattendrag, vilket ger en flödesutjämnande effekt. Någon negativ påverkan på Nyrebäcken av den ansökta verksamheten förväntas inte. Som framgått ovan kommer denna återledning, om den blir aktuell, hanteras särskilt.

Miljösamverkan Sverige har tagit fram schablonkostnader för efterbehandling av täkter. Vid beräkning av säkerhet har bolaget utgått från kostnaderna för att göra hyllor.

Vid sammanträde i målet har bolaget gjort följande åtaganden och föreslagit följande slutliga villkor

1. Om inte annat framgår av de angivna villkoren ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Brytning får inte ske djupare än nivån 69 meter över havet (i höjdsystem RH2000).
3. Ett kontrollprogram ska upprättas för verksamheten senast sex månader efter det att tillståndet har tagits i bruk. Kontrollprogrammet ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

4. Kemiska produkter och avfall, som inte förvaras i ADR-tank godkänd för transport, ska förvaras i tankar på tät invallad yta eller i tråg som rymmer hela mängden. Anläggningen ska vara utförd så att den inte sätts ur funktion genom vattenfyllning vid nederbörd.
5. Vatten som avleds från verksamhetsområdet ska genomgå sedimentation och oljeavskiljning innan utsläpp till recipient.
6. Vibrationer från sprängningar får inte ge upphov till värden över 4 mm/s mätt som högsta svängningshastighet i vertikalled mätt i grundmur enligt SS 450 48 66, Vid ett eventuellt överskridande ska bolaget inom sex veckor, dock senast innan nästa sprängning, underrätta tillsynsmyndigheten om det inträffade och redovisa vilka åtgärder som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att ett överskridande inte ska upprepas.
7. Luftstöt vågor orsakade av sprängningar ska understiga värdet 150 Pa (frifältsvärde) vid närmaste bostadshus.
8. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

Vardag	kl 07-18	50 dB(A)
Sön- och helgdag	kl 07-22	45dB(A)
Kväll	kl 18-22	45dB(A)
Natt	kl 22-07	40dB(A)

 Momentana ljud nattetid (kl 07-22) får utomhus vid bostäder maximalt uppgå till 55 dB(A).
 Ekvivalentvärdena ska baseras på de tidsperioder som anges i villkoret eller den tid som verksamheten bedrivs.
9. Bullernivåerna från verksamheten ska kontrolleras så snart det skett en förändring i verksamheten som kan medföra att värdena riskerar att överskridas eller om tillsynsmyndigheten finner att det är skäligt. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder,
10. Borrmaskiner ska vara försedda med ljuddämpning.
11. Bolaget ska vidta erforderliga åtgärder för att i möjligaste mån begränsa damning från verksamhetsområdet samt transportvägar.

12. Efterbehandling av täkten ska ske i överensstämmelse med vad som anges i ansökan. När täkten avslutas ska alla maskiner, upplag och anordningar för verksamheten tas bort.
13. Slutlig efterbehandling och utformning av området ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten i god tid innan verksamheten ska avslutas.
14. När täktverksamheten har avslutas och området efterbehandlats ska anmälan omedelbart göras till tillsynsmyndigheten som då gör en besiktning.

Åtaganden

- Grundvattenkontroll och eventuell infiltration (etapp 1 vid NV 6, 7 och 15 samt etapp 2 även vid NV 5)
- Anlägga vall och dike utmed del av norra täktområdet (NV 6)
- Skyddshyllor vid avslutning av täkten
- Justering av kontrollprogram
  - o Synpunkter från Halmstad flygplats
  - o Undersöka bottenfauna i bäck inom NV 15
  - o Vibrationsmätning vid TeliaSonerans anläggning
- Arbetstider
- Spara vegetation kring täkten
- Arkeologisk utredning före brytning påbörjas
- I möjligaste mån ta vara på och flytta död ved
- Godtar att dammarna utformas i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Bolaget har åtagit sig att utlastning kvällstid endast sker vid undantagsvis och bolaget kan tänka sig att det förvandlas till ett villkor.
- Erbjuder ett årligt samrådsmöte med kringboende.
- Kontroll av grundvattennivåer om tillsynsmyndigheten anser att det behövs.
- Bolaget godtar ett villkor där man genom stängsel eller på motsvarande sätt avgränsar området. Det kan i så fall vara lämpligt att stängsla av successivt för att inte avhålla allmänheten från större område än nödvändigt.
- Mäta grundvattennivån på den närmsta fastigheten, och om det finns skäl till det även i fler brunnar i närområdet. Det behöver ske i dialog med tillsynsmyndigheten. Det gäller även eventuell kontroll av vattenkvalitet.

- Skulle domstolen finna att något åtagande bör förvandlas till ett villkor har bolaget inget emot detta.

De enskilda har vid sammanträdet vidhållit sina tidigare ståndpunkter och tillagt bl.a. följande. Fotomontagens riktighet förutsätter att träden står kvar.

Marknadssituation i området är sådan att det saknas behov av tåkten och priset kan vara så lågt som 20 kr/ton. Halländsk gnejs är så porös att det krävs mer tester för betongen, vilket ger mer utsläpp av koldioxid. Det är svårt att hitta en homogen källa i Halland. Behovet av naturgrus i Halland har därtill minskat. Beträffande damning kan arbetsmiljölagen leda till att man ska ha personlig skyddsutrustning, men den ger inget skydd för de närboende. Det har inte tagits någon hänsyn till olycksrisken, bland annat finns mycket hästar i området och när dessa passerar vägen påverkas de av transporterna. Den samhällsnytta bolaget anser sig vinna känns liten jämfört med konsekvenserna för de boende.

Mark- och miljödomstolen har hållit syn i målet.

DOMSKÄL

Prövningens omfattning och allmänna utgångspunkter för prövningen

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § MB). Vid nyetablering av täkt ska hänsyn tas till dels att det innebär god hushållning att bryta täktmaterialet, dels att tåktens lokalisering är lämplig med hänsyn till minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö (2 kap. 6 § MB).

MPD har i det nu överklagade beslutet av den 5 juni 2013 begränsat prövningen till att bedöma behovet av tåkten ur materialförsörjningssynpunkt och till en översiktlig bedömning av risken för negativ påverkan på de värden som det aktuella området besitter ur natur- och friluftssynpunkt. I och med att MPD kommit fram till att det saknas behov av tåkten har MPD inte gjort någon egentlig prövning av

möjligheterna att genom vidtagande av skyddsåtgärder begränsa negativ påverkan på berört område ur natur- och friluftssynpunkt.

Länsstyrelsen har i yttrande till domstolen även gjort gällande att bortpumpningen av i täktområdet inträngande grundvatten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet. Om så vore fallet måste, med hänsyn till bortpumpningens samband med verksamhetens bedrivande i övrigt, tillståndsfrågan avseende vattenverksamheten prövas i ett sammanhang med den miljöfarliga verksamheten. En sådan prövning ska då ske vid mark- och miljödomstol som första instans.

Mark- och miljödomstolen gör i dessa frågor följande bedömning.

Behovsprövning

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den särskilda behovsprövningsregel som tidigare fanns i 9 kap. 6 a § MB togs bort 2009-08-01. Den regeln ersattes med särskilda regler om täkt av naturgrus, torv respektive matjord som fördes in i 9 kap. 6 b-d §§ MB.

När det gäller bergtäkter finns det numera ingen särskild behovsprövningsregel utan den prövningen får göras utifrån 2 kap. 6 § MB och dess hänvisning till 3 kap. MB där det bl. a. anges att ett markområde ska användas för det ändamål området är mest lämpat för med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Vidare ska hänsyn till naturvärden, kulturvärden och friluftslivet tas i enlighet med vad som anges i 3 kap. 6 § MB.

Enligt mark- och miljödomstolen är tillgången på berg för krossändamål inte en resurs som alls är så begränsad som naturgrus. Det är därmed inte nödvändigt för bolaget att för en bergtäkt närmare styrka vilket behov som föreligger av det utbrutna materialet. Bara det faktum att öppnandet av en bergtäkt medför stora investeringskostnader innebär att det inte är troligt att ett bolag öppnar en bergtäkt där man inte har en rimlig chans att få avsättning för materialet.

Att bolaget har ett kommersiellt intresse av att driva täkten är inte ett hinder mot att meddela tillstånd utan snarare en förutsättning för att täktverksamhet ska kunna bedrivas. De allra flesta miljöfarliga verksamheter i Sverige bedrivs utifrån ett kommersiellt intresse. Det bör även beaktas att en markägare kan ha ett ekonomiskt intresse av att upplåta sin mark för bergtäkt och inte heller det är skäl att inte tillåta verksamheten.

Därtill kommer att det finns ett betydande behov av att ersätta användning av naturgrus för tillverkning av betong med krossade fraktioner av berg. Enligt statistik från SGU levererades 12 miljoner ton naturgrus från täkter i Sverige 2012. Omkring 50 % av naturgruset användes för betongtillverkning. Vid en jämförelse av hur användningen av bergkross/naturgrus för betongtillverkning varierar mellan olika län 2012 är det domstolens uppfattning att det är slående hur mycket mer bergkrossmaterial som används för betong i områden där tillgången på naturgrus är dålig (Skåne) jämfört med områden där tillgången är god (Uppland, Dalarna m.fl.). I Halland är användningen av naturgrus för tillverkning av betong något högre än för Sverige som genomsnitt trots den enligt SGU goda tillgången på lämpligt bergmaterial. Uppgiften från Expressbetong till MPD om att det bolaget kommer att fortsätta att använda naturmaterial och inte har några planer att använda krossmaterial för betong talar trots en senare dementi för att det även i Halmstad finns ett ökat behov av bergkrossmaterial som kan ersätta naturgrus vid tillverkning av betong.

Mark- och miljödomstolen anser av ovanstående skäl att tillgången på bergkrossmaterial i Halmstad kommun inte utgör hinder mot den ansökta täktverksamheten.

Negativ påverkan på värden ur natur- och fritidssynpunkt

Av den utredning av naturvärden vid Fastarp som utgjort underlag för miljökonsekvensbeskrivningen framgår att det i området finns flera naturvärdesobjekt som getts höga värden. Dessa aktuella objekt är främst olika typer av bäckar och sumpskogar på blöt källrik ofta översilad mark. Stora delar av

området utgörs dock av kalhyggen eller unga barrplanteringar vilket innebär lägre naturvärden. Mark- och miljödomstolen anser att de områden som kan komma att påverkas av ansökt täktverksamhet inte utgörs av sådana känsliga mark- eller vattenområden som i enlighet med 3 kap. 3 § MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Genom att begränsa brytningsområdet och eventuellt vidta skyddsåtgärder bedömer domstolen dessutom att risken för negativ påverkan på objekt med höga naturvärden åtminstone kan begränsas vilket domstolen återkommer till nedan under rubriken ”Hydrologisk påverkan på naturvärdesobjekt med höga naturvärden”.

Vad gäller värden ur fritidssynpunkt konstaterar domstolen att Nyårsåsen och området vid Fastarp inte omfattas av några områdesskyddsbestämmelser. Bara det förhållandet att området används för rekreation av människor i Halmstads kommun utgör inget bärande skäl som hindrar att del av området kan exploateras.

Av ovanstående skäl anser mark- och miljödomstolen att negativ påverkan på värden ur natur- och fritidssynpunkt inte utgör hinder mot den ansökta täktverksamheten.

Vattenverksamhet

Bolaget har, med hänsyn till vad som framkommit i utredningen, bedömt att den ansökta täktverksamheten varken kommer att påverka närliggande brunnar i fråga om vattenkvalitet och -kapacitet eller i övrigt skada allmänna eller enskilda intressen i omgivningen. Enligt bolaget är det därför inte fråga om någon tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den grundvattensänkning som kommer att ske till följd av ansökt täktverksamhet inte utgör vattenverksamhet i sig. Att pumpa bort det i täktområdet inträngande grundvattnet är emellertid vattenverksamhet enligt definitionen i 11 kap. 2 § punkten 2 MB. Huruvida vattenverksamheten är tillståndspliktig får därför avgöras med tillämpning av 11 kap 9 § MB jämförd med 11 kap 12 § samma lag. Mark- och miljödomstolen, som anser att utredningen i

målet är tillräcklig för att domstolen ska kunna göra en bedömning av den ansökta verksamhetens påverkan på grundvattenförhållandena i området, gör i detta avseende följande bedömning.

Domstolen konstaterar inledningsvis att Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tillstyrkt ansökan och anfört att myndigheten anser att grundvattenfrågan bedömts på ett sakligt sätt i den hydrologiska utredningen. Vattenfrågan konstateras mest röra ytvattenpåverkan och bortledning av dräneringsvatten.

Täktens totala dränering av yt- och grundvatten har i den hydrologiska utredningen beräknats bli ca 5 l/s som medelvärde utgående från ett totalt influensområde på ca 40 ha. Det framgår vidare att bergets genomsläpplighet för vatten bedöms vara mycket låg vilket medför att påverkansområdet vid fullt brytningsdjup bedöms sträcka sig 100 m ut från brytningsområdet. Detta innebär att den mängd berggrundvatten som kommer att tillföras täkten under brytning ner till nivån + 69 meter torde vara försumbar i jämförelse med den totala mängden dräneringsvatten som kommer att samlas upp i täktbotten för avledning genom pumpning.

Mot bakgrund av det angivna och det som utredningen i övrigt ger vid handen i nu aktuellt avseende är mark- och miljödomstolens slutsats att påverkan på grundvattenförhållandena i området inte är av sådan art och omfattning att tillstånd enligt 11 kap. MB krävs. Att bolaget inte har ansökt om tillstånd till vattenverksamhet utgör således inget hinder mot att pröva förevarande ansökan.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser domstolen att vare sig behov av bergkrossmaterialet, negativ påverkan på värden ur natur- och fritidssynpunkt eller vattenverksamhet utgör hinder mot den ansökta täktverksamheten. Mark- och miljödomstolen har därför anledning att pröva den ansökta täktverksamhetens tillåtlighet i alla delar.

Tillåtlighet

För täktverksamhetens tillåtlighet är även andra frågor som rör påverkan på miljö och hälsa av betydelse. Mark och miljödomstolen gör i dessa frågor följande bedömning.

Översiktsplanen

Den ansökta täkten strider inte mot detaljplan och områdesbestämmelser och är inte oförenlig med den mark- och vattenanvändning som redovisas i översiktsplanen för Halmstads kommun.

Landskapsbild

Flera motparter till sökanden har påtalat att lokaliseringen av den ansökta täkten kommer att medföra en påtaglig negativ påverkan på landskapsbilden. Till ansökan har under handläggningen vid länsstyrelsen bifogats ett flertal fotomontage som illustrerar hur en eventuellt kommande utbruten täkt kommer att synas i landskapet. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det av fotomontagen framgår att en täkt på slutningen av Nyårsåsen kommer att synas på långa avstånd i likhet med den närliggande täkten Biskopstorp öster om E20. Det är emellertid inte ett förhållande som innebär hinder för den ansökta täktverksamheten.

Val av utfartsväg

Ansökans huvudalternativ för utfartsväg från täkten till allmän väg innebär risk för bullerstörning vid bostäder samt påverkan på i MKB:n angivet naturvärdesobjekt 11. Vad gäller risken för bullerstörningar anser domstolen att det är en fråga som bolaget i den kompletterande bullerutredningen, daterad 2012-11-13, visat kan hanteras genom att bostadshuset på fastigheten F strax norr om den planerade utfartsvägen inte kommer att utnyttjas som bostad då täkten tas i drift. Vad gäller påverkan på naturvärdesobjekt 11 framgick vid synen att en dragning av vägen genom objektets nordvästra del inte kommer att medföra påtaglig skada på höga naturvärden.

Buller

Genom att avståndet från planerat brytningsområde till närmaste bostad är över 500 m är förutsättningarna att begränsa störningar av ljud från bullrande verksamhet i tåkten förhållandevis goda. Av den kompletterande bullerutredningen daterad 2012-11-13 framgår även att det finns möjlighet att innehålla 50 dBA vid alla berörda bostäder om borrhögen avskärmas då den är högt placerad. I enlighet med vad som angetts i föregående stycke innebär inte heller buller från transporter något hinder för den ansökta täktverksamheten under förutsättning att huset som i bullerutredningen utgör beräkningspunkt 6 inte används som bostad.

Hydrologisk påverkan på naturvärdsobjekt med höga naturvärden

Det täktområde som ansökan omfattar ligger nära krönet av Nyårsåsen vilket gör att det direkta tillrinningsområdet uppströms är mycket begränsat. Den fördjupade hydrologiska utredningen har identifierat fem huvudavrinningsområden med avseende på ytvattenavrinning från verksamhetsområdet, benämnda avrinningsområde A-E. Under tåktens drifttid kommer ytvattenavrinningen från området att minska i nordlig och östlig riktning om allt dräneringsvatten avleds samlat efter rening. Influensområdet för grundvattenavsänkning och grundvattendränering har bedömts kunna sträcka sig ca 100 meter från tätkanten med de förhållanden som råder i området. Efter det att tåkten har efterbehandlats kommer ingen bortledning av vatten att ske vilket innebär att grundvattennivåerna i princip kommer att återgå till de nivåer som gäller idag utan täkt. Ytvattenavrinningen kommer däremot fortfarande att vara förändrad jämfört med idag.

Med de förändrade hydrologiska förhållanden som den ansökta tåkten kan komma att medföra kommer tre naturvärdesobjekt som getts högt värde i den naturvärdesbedömning som utförts komma att påverkas. De tre objekten är naturvärdesobjekt 5, lövrik barrblandskog, naturvärdesobjekt 6, tallsumpskog och naturlig skogsbäck i sluttning, samt naturvärdesobjekt 7, tallsumpskog med källmarker.

I fråga om påverkan på dessa naturvärdesobjekt har bolagets anlidade konsulter gjort följande bedömningar.

Naturvärdesobjekt 5 förväntas bli opåverkat om endast etapp 1 bryts ut. Vid full utbrytning av täktens etapp 2 bedöms grundvattnet uppströms östra delen av området dräneras, medan dräneringspåverkan bedöms bli liten eller ingen på västra delen. Dräneringspåverkan kommer att minska utströmningen och fuktigheten i nedre östra delen av området, vilket sannolikt skadar naturvärdet till viss del genom att arter som kräver fuktighet kan slås ut i denna del. Som skyddsåtgärd föreslås kontroll av grundvattennivå i jordbrunn. Vid behov leds vattnet hit när brytning sker inom etapp 2. Huvudelen av naturvärdesobjektet förväntas bli opåverkat och konsekvenserna med föreslagna skyddsåtgärder för naturvärdesobjektet som helhet förväntas bli små.

Huvuddelen av naturvärdesobjekt 6 förväntas bli opåverkat då objektet får stor del av sin tillrinning från andra områden. Viss negativ påverkan kan dock förväntas på den västra delen av objektet som är belägen närmast brytningsområdet. Den delen av objektet är kraftigt vindpåverkat och har lägre naturvärden än resterande del av området. Här kan också ett mindre avskärande dike med vall mot brytningsområdet minska påverkan. I den hydrologiska utredningen förslås vidare att grundvattenobservationsrör i jord placeras i naturvärdesobjektet. Med regelbundna nivåkontroller kan eventuell påverkan på objektet följas och möjlighet finns att tillföra vatten till området. Konsekvenserna för naturvärdesobjekt 6 bedöms, med föreslagna skyddsåtgärder, som små.

Brytningen inom etapp 1 kommer inledningsvis ske inom avrinningsområde B. När brytningen går över vattendelaren till avrinningsområde E kommer naturvärdesobjekt 7 att mista mycket av sin tillrinning av ytvatten. Som skyddsåtgärd föreslås kontroll av grundvatten och vid behov pumpning av dräneringsvatten till området och där släppa ut det i flera punkter för att efterlikna den översilning som sker idag. Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna för naturvärdesobjekt 7 som små.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att aktuella naturvärdesobjekt saknar formellt skydd enligt MB vilket medför att skogen i dessa områden kan komma att avverkas. Bolagets bedömning av naturvärden, risk för påverkan och förslag till skyddsåtgärder bedöms som rimliga. Med den kontroll och de skyddsåtgärder som bolaget föreslagit bedömer domstolen att påverkan på naturvärdesobjekt som getts höga värden inte utgör något hinder för den ansökta täkten.

Påverkan på vattenområden

Avledningen av dräneringsvatten planeras i huvudsak komma att ske efter rening till Hasslebäcken som redan idag avvattnar berört område. Med de av bolaget föreslagna skyddsåtgärderna bedöms ingen negativ påverkan ske på vare sig Nyrebäcken, Hasslebäcken eller till Hasslebäcken nedströms liggande Suseån.

Övriga frågor

Övriga frågor av betydelse för tillåtligheten av den ansökta verksamheten, som till exempel rening av dräneringsvatten, anser domstolen i inte heller vara av sådan betydelse för den här aktuella lokaliseringen att det utgör hinder för tillåtligheten.

Sammanfattning

Genom närheten till E6 och centrala delar av Halmstad kommun innebär en lokalisering av bergtäkt till Fastarp stora fördelar jämfört lokalisering på längre avstånd. Mark- och miljödomstolen anser även i övrigt att det av utredningen i målet framgår att användning av aktuellt markområde för bergtäkt utgör en ur allmän synpunkt god hushållning i enlighet med 3 kap. 1 § MB. Den ansökta täktverksamheten bedöms därmed vara tillåtlig.

Begränsning av verksamheten

Täkttillstånd som meddelas är i regel tidsbegränsade. I Naturvårdsverkets handbok om prövning av täkter motiveras detta med att täktverksamhet är ett kontinuerligt ingrepp som under hela verksamhetstiden förorsakar förändringar i miljön. Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning utan anser att en tidsram om 20 år

ger verksamhetsutövaren tillräcklig planeringshorisont för att bedriva verksamheten och därefter söka nytt tillstånd eller avveckla den. Med ett tidbegränsat tillstånd är det vidare inte motiverat att medge ett större totalt uttag av berg än vad som motsvaras av drift under 20 år med det årliga uttag av 200 000 ton som i ansökan anges som medeluttag, dvs. 4 miljoner ton. Som maximalt årligt uttag kan 400 000 ton godtas i enlighet med bolagets yrkande.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av MPD:s beslut, lämnar tillstånd till den av bolaget ansökta verksamheten och förenar tillståndet med av bolaget föreslagna villkor. Mark- och miljödomstolen finner att det på grund av instansordningsprincipen är lämpligare att prövningen av tillstånd och slutliga villkor görs av MPD som första instans. Målet, såvitt avser prövning av tillstånd, villkor och ekonomisk säkerhet ska därför återförvisas till MPD.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 18 juni 2014.

Ove Järholm

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ove Järholm, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Östen Andersson och Dan Löfving. Föredragande har varit beredningsjuristen Marina Fagermoen.